

Załącznik nr 2
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r.

**RAPORT Z WIZYTACJI
(profil praktyczny)**

dokonanej w dniach 21-22.10.2017 na kierunku

Turystyka i Rekreacja

prowadzonym

na Wydziale Finansów i Zarządzania

w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu

Warszawa, 2017

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	7
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	8
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	8
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	8
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	13
Dobre praktyki	13
Zalecenia	13
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	14
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	14
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	25
Dobre praktyki	26
Zalecenia	26
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	26
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3	26
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	33
Dobre praktyki	33
Zalecenia	33
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	33
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	34
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	37
Dobre praktyki	38
Zalecenia	38
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	38
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5	38
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	39
Dobre praktyki	39
Zalecenia	39
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	39
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	39
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	40

Dobre praktyki	40
Zalecenia	40
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	40
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7	40
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	43
Dobre praktyki	44
Zalecenia	44
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	44
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8	44
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	46
Dobre praktyki	46
Zalecenia	46
5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny	46
Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Andrzej Cieślík, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Krystyna Dwucet - członek PKA
2. dr hab. Agata Niemczyk – ekspert PKA
3. mgr Beata Sejdak- ekspert PKA ds. postępowania oceniającego
4. Marcin Napierała – ekspert PKA ds. pracodawców
5. Damian Bąbel – ekspert PKA ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* prowadzonym na Wydziale Finansów i Zarządzania Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac przyjętego przez Prezydium PKA na rok akademicki 2017/2018. Polska Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na w/w. kierunku w związku z upływem okresu obowiązywania oceny pozytywnej.

Bieżąca wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej, której dokonuje Polska Komisja Akredytacyjna. Zespół Oceniający PKA poprzedził wizytację zapoznaniem się z raportem Samooceny przedłożonym przez władze Uczelni, odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i ocenianej jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano także podziału zadań pomiędzy członków Zespołu.

W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na ocenianym kierunku studiów, ze studentami, z osobami i gremiami odpowiedzialnymi za praktyki, osoby niepełnosprawne, umiędzynarodowienie procesu kształcenia oraz wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, z Samorządem Studenckim, a także przedstawicielem Biura Karier oraz Inkubatora Przedsiębiorczości. Przeprowadzono także hospitację zajęć oraz wizytację bazy dydaktycznej wykorzystywanej w realizacji zajęć na ocenianym kierunku studiów. W toku wizytacji Zespół dokonał przeglądu prac dyplomowych i etapowych, a także przedłożonej dokumentacji.

Przed zakończeniem wizytacji dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Zespół poinformował władze Uczelni i jednostki na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

(jeśli kierunek jest prowadzony na różnych poziomach kształcenia, informacje należy przedstawić dla każdego poziomu kształcenia)

Nazwa kierunku studiów	turystyka i rekreacja
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia I i II stopnia
Profil kształcenia	Praktyczny
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	studia I i II stopnia: stacjonarne i niestacjonarne
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	studia I stopnia: obszar: nauk społecznych 55,9%; obszar nauk przyrodniczych 22,3%; nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej 21,8% studia II stopnia: obszar: nauk społecznych 49,2%; obszar nauk przyrodniczych 25,8%; nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej 25%
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	studia I i II stopnia: dziedzina <i>nauk ekonomicznych</i> ; dyscypliny naukowe: <i>nauki o zarządzaniu, ekonomia, finanse</i> dziedzina <i>nauk o Ziemi</i> ; dyscyplina naukowa: <i>geografia</i> ; dziedzina <i>nauk o kulturze fizycznej</i> ; dyscyplina naukowa: <i>nauki o kulturze fizycznej</i>
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	studia I stopnia: 6 semestrów, 182 punkty ECTS studia II stopnia: 4 semestry, 132 punkty ECTS
Wymiar praktyk zawodowych / liczba godzin praktyk	studia I stopnia: 360 godz. studia II stopnia: 360 godz.
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	studia I stopnia: Animator rekreacji; Hotelarstwo i gastronomia; E-biznes w turystyce; Turystyka międzynarodowa; Dietetyka i turystyka zdrowotna studia II stopnia: Menedżer turystyki; Menedżer hotelu; Organizator turystyki aktywnej

Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	studia I stopnia: licencjat studia II stopnia: magister	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	studia I stopnia: 16 studia II stopnia: 13	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	studia I stopnia: 210 studia II stopnia: 23	studia I stopnia: 345 studia II stopnia: 194
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	studia I stopnia: 1554 studia II stopnia: 774	studia I stopnia: 604 studia II stopnia: 448

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umieędzynarodowienie procesu kształcenia	Zadowalająca
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1.Koncepcja kształcenia

1.2.Prace rozwojowe w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku studiów

1.3.Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1

Turystyka i rekreacja to jeden z kierunków o profilu praktycznym znajdujących się w ofercie Wydziału Finansów i Zarządzania Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu. Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu jest największą niepubliczną uczelnią we Wrocławiu i na Dolnym Śląsku. Uczelnia prowadzi studia wyższe w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym, na I stopniu (licencjat), studia drugiego stopnia, oraz jednolite studia magisterskie. W ofercie uczelni są również studia podyplomowe oraz szkolenia.

W ramach kierunku *Turystyka i rekreacja* realizowane są następujące specjalności na studiach pierwszego stopnia: Animator rekreacji; Hotelarstwo i gastronomia; E-biznes w turystyce; Turystyka międzynarodowa; Dietetyka i turystyka zdrowotna oraz trzy specjalności na studiach drugiego stopnia: Menedżer turystyki; Menedżer hotelu; oraz Organizator turystyki aktywnej.

Koncepcja kształcenia na kierunku *Turystyka i Rekreacja* w ramach studiów I i II stopnia jest powiązana są ze strategią, w tym misją i celami strategicznymi Uczelni. Nowa Strategia Rozwoju Uczelni na lata 2017–2020 prezentuje misję - Pomagamy zmieniać Wasz świat – innowacyjni, przyjaźni, praktyczni natomiast wizją Uczelni jest - Nowoczesna Uczelnia łącząca naukę z dydaktyką, Lider w innowacyjnym kształceniu dla osób łączących kształcenie i pracę. Tak sformułowane zapisy mają odzwierciedlenie w działaniach czynionych przez Instytut Turystyki i Rekreacji. Według tej strategii uczelnia ma być liderem kształcenia praktycznego w regionie w zakresie studiów łączących naukę z praktyką.

W ramach studiów realizowane są działania wprost nawiązujące do głównych zadań Uczelni zapisanych w strategii rozwoju, tj.: kształcenia studentów w celu zdobywania i uzupełniania wiedzy oraz umiejętności niezbędnych w pracy zawodowej, wychowywania studentów w poczuciu odpowiedzialności za państwo polskie, umacniania zasad demokracji i poszanowania praw człowieka, czy monitorowania karier zawodowych absolwentów w celu dostosowania kierunków studiów i programów kształcenia do potrzeb rynku. Tak sformułowane cele stanowiące podstawę koncepcji kształcenia są zgodne z misją uczelni. Spójność ta polega na konsekwentnym modyfikowaniu oferty dydaktycznej, w taki sposób aby była ona dostosowana do oczekiwań przedsiębiorców i wymogów współczesnego rynku pracy. Koncepcja kształcenia prawidłowo lokuje się w nowej strategii WSB na lata 2017-2020.

Oferta kierunku *Turystyka i Rekreacja* była efektem analiz opracowywanych przez analityków Założyciela Uczelni, TEB-Akademia, oraz prac środowiska Wydziału. Oferta ta została skonsultowana i jest na bieżąco weryfikowana przez pracodawców (interesariusze zewnętrzni), jak i studentów i absolwentów (interesariusze wewnętrzni). Koncepcja kształcenia uwzględnia ponadto inne wzorce i doświadczenia krajowe, poprzez stały monitoring konkurencji oraz standardów kształcenia w Polsce, jak również międzynarodowe, poprzez współpracę Uczelni z Franklin University w USA.

Koncepcja kierunku bardzo dobrze wpisuje się w otoczenie regionalne, gdyż turystyka jest jednym z ważniejszych obszarów gospodarki Dolnego Śląska. Podaż usług turystycznych i rekreacyjnych jest tu bardzo duża, a dynamika wzrostu zarówno podaży, jak i popytu imponująca. Turystyka jest ponadto jedną z ośmiu tzw. makrosfer, wyróżnionych w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020.

1.2.

Dużym atutem Wydziału Finansów i Zarządzania WSB jest wysoki potencjał naukowo-badawczy, który sprzyja pracom rozwojowym związanym z tożsamością i przyszłością kierunku. Pracownicy Wydziału aktywnie pozyskują fundusze zewnętrzne w konkursach grantowych i realizują wiele projektów badawczych. W latach 2014-2017 pracownicy Instytutu Turystyki realizowali łącznie 15 prac rozwojowych sfinansowanych ze środków na badania statutowe. Ich wyniki prezentowane były na kilkudziesięciu konferencjach krajowych, w tym międzynarodowych i zagranicznych oraz były przyczynkiem do opublikowania kilkudziesięciu prac naukowych, w tym również artykułów w czasopismach z listy A i B MNiSW. Wyniki realizowanych prac rozwojowych są omawiane i dyskutowane podczas cyklicznych zebrań Instytutu Turystyki, a wnioski i rekomendacje z nich wynikające stanowią nie tylko przesłankę dla przyszłych badań, lecz są przede wszystkim ważną determinantą realizowanego procesu dydaktycznego. Wydział stara się o otrzymanie kategorii A (przyznawanej w ramach parametryzacji jednostek naukowych) i posiada obecnie uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora w dyscyplinie naukowej ekonomia.

1.3.

Efekty kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* o profilu praktycznym są adekwatne do efektów kształcenia dla obszaru nauk, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Zostały one sformułowane oddzielnie dla każdego z poziomów kształcenia. Efekty kształcenia uwzględniają zdobywanie przez studentów wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Praktyczny profil studiów czyni zadość sformułowanym efektom odnoszącym się do umiejętności zawodowych.

Efekty kształcenia na studiach pierwszego stopnia (stacjonarnych i niestacjonarnych) odnoszą się do efektów kształcenia dla obszaru nauk społecznych, nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej oraz nauk przyrodniczych. Jako dziedziny i dyscypliny, do których odnoszą się zakładane efekty kształcenia, wskazuje się: dziedzinę nauk ekonomicznych z dyscyplinami: nauki o zarządzaniu, ekonomia, finanse; dziedzinę nauk o kulturze fizycznej; dziedzinę nauki o Ziemi z dyscypliną geografia. Wynika to z przyjętej koncepcji kształcenia w ramach, której absolwenci studiów pierwszego stopnia mają być przygotowani do wykonywania zawodów, głównie na stanowiskach wykonawczych, związanych z szeroko pojętym rynkiem turystycznym i rekreacyjnym. Zestaw efektów kształcenia zawiera 18 efektów związanych z wiedzą, 19 z umiejętnościami oraz 8 z kompetencjami społecznymi. Analiza opisu efektów pozwala uznać, iż zdecydowana większość z nich odnosi się do obszaru nauk społecznych.

Przykładowe efekty i ich modułowa weryfikacja:

1. K_W03 (wiedza) – *charakteryzuje systematykę turystyki i rekreacji (rodzaje, formy, funkcje) i objaśnia związki turystyki i rekreacji z innymi dziedzinami wiedzy*. Przykładowe rozwinięcie: Moduł „Podstawy turystyki”, efekt przedmiotowy PTU_W02 – *zna systematykę turystyki, rodzaje i formy turystyki*. W ramach modułu studenci definiują zjawisko i cechy turystyki, wskazują czynniki jej rozwoju, identyfikują rodzaje turystyki, wskazują związki turystyki z innymi dziedzinami oraz opisują jej funkcje i dysfunkcje na różnych płaszczyznach, również tych odnoszących się do obszaru nauk społecznych i przyrodniczych (np. kulturowej, przestrzennej). Moduł ma charakter wprowadzenia do

studiów na kierunku *turystyka i rekreacja* (studia pierwszego stopnia), a wiedza nabyta w jego ramach umożliwia posługiwanie się podstawowymi pojęciami z obszaru turystyki, których zrozumienie jest niezbędne w pracy na rynku turystycznym.

2. K_U11 (umiejętności) – *opracowuje program imprezy turystycznej i rekreacyjnej dostosowanej do różnego odbiorcy*. Przykładowe rozwinięcie: Moduł „Turystyka biznesowa” (przedmiot specjalnościowy w ramach specjalności Turystyka Międzynarodowa), efekt przedmiotowy TB_U02 k – *umie organizować różne formy turystyki i rekreacji z poszanowaniem środowiska przyrodniczego*. W ramach modułu studenci programują imprezy turystyki biznesowej, tj.: konferencję, kongresy, targi, wystawy, wyjazdy motywacyjne, itp. Usługi świadczone w ramach takich imprez są różnorodne: noclegowe, gastronomiczne, transportowe, rekreacyjne, zdrowotne (odniesienie do obszaru nauk społecznych, nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej oraz nauk przyrodniczych). Kompetencje zawodowe nabywane w ramach modułu są elementarne dla pełnienia funkcji wykonawczych, w takich podmiotach rynku turystycznego i rekreacyjnego, jak: firmy eventowe, hotele biznesowe i wypoczynkowe, zakłady gastronomiczne, podmioty turystyki aktywnej, itp.
3. K_K02 (kompetencje społeczne) – *wskazuje pozytywne aspekty pracy zespołowej, współdziała i pracuje w grupie, przyjmując w niej różne role*. Przykładowe rozwinięcie: Moduł „Praktyka zawodowa”, efekt przedmiotowy PZ_K01 – *potrafi pracować i współdziałać w różnych grupach społecznych i w różnych rolach*. W ramach modułu studenci podczas odbywanych semestralnych praktyk w podmiotach rynku turystycznego i rekreacyjnego (odniesienie do obszaru nauk społecznych, nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej oraz nauk przyrodniczych). Praktyka zawodowa w przedsiębiorstwach turystycznych, firmach rekreacyjnych, czy organizacjach branżowych umożliwia rozwinięcie kompetencji pracy zespołowej i pełnienia różnych ról społecznych (pracownika, klienta wewnętrznego, itp.). Jest to efekt kluczowy na współczesnym rynku pracy.

Efekty określone dla praktyk zawodowych odnoszą się do celu kształcenia profilu praktycznego (choć status przedmiotu w sylabusie został określony jako kształcenie ogólne). Efekty zostały bardzo dobrze przyporządkowane, np. PZ_U01 *Potrafi łączyć wiedzę i umiejętności z obszaru turystyki i rekreacji, zdobywane na studiach z wiedzą i umiejętnościami nabywanymi w praktyce zawodowej z K_U13 stosuje w praktyce instrumenty marketingu, sprawnie komunikuje się, a w szczególności prowadzi rozmowę sprzedażową; K_U08 doradza w zakresie organizacji imprez turystycznych i sportowo-rekreacyjnych*.

W zbiorze efektów kierunkowych uwzględniono efekty dotyczące znajomości języka obcego. Jest to efekt w zakresie umiejętności K_U19, który określa umiejętności wykorzystania języka obcego, stosowania specjalistycznej terminologii właściwej dla zakresu kierunku finanse i rachunkowość na poziomie B2 Europejskiego Opisu Systemu Opisu Kształcenia Językowego. Efekty zostały sformułowane w sposób zrozumiały, gdyż posługują się językiem właściwym odpowiadającym zagadnieniom występującym w problematyce turystyki i rekreacji, określają wiedzę używając sformułowania student zna i rozumie poprzez: opisuje, wyjaśnia, objaśnia, wymienia, tłumaczy, (sugeruje się zmianę sformułowania *charakteryzuje* na np. identyfikuje, rozpoznaje itp.), umiejętności poprzez sformułowania: student opisuje, ocenia, doradza, stosuje, (sugeruje się zmianę sformułowania *planuje* na np. organizuje), i kompetencje społeczne poprzez określenie gotowości do zadań.

Określone efekty kierunkowe oraz przedmiotowe są możliwe do realizacji oraz oceny. Efekty przedmiotowe są również określone precyzyjnie i wskazują na zakres wiedzy, który student ma osiągnąć, definiują i konkretyzują umiejętności odnosząc je do treści przedmiotu, co umożliwia ich weryfikację. Niemniej jednak weryfikacja ta niejednokrotnie prowadzona jest w stopniu

niewystarczającym, co wyraża się np. w niskim poziomie pytań egzaminacyjnych, o czym jest napisane w części dotyczącej oceny prac etapowych i egzaminacyjnych.

Efekty kształcenia na studiach drugiego stopnia (stacjonarnych i niestacjonarnych) odnoszą się do efektów kształcenia dla obszaru nauk społecznych, nauk przyrodniczych, nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz o kulturze fizycznej. Jako dziedziny i dyscypliny, do których odnoszą się zakładane efekty kształcenia wskazuje się: dziedzinę nauk ekonomicznych z dyscyplinami: nauki o zarządzaniu, ekonomia, finanse; dziedzinę nauki o Ziemi z dyscypliną: geografia; dziedzinę nauk o kulturze fizycznej z dyscypliną: nauki o kulturze fizycznej. Wynika to z przyjętej koncepcji kształcenia w ramach której absolwenci studiów drugiego stopnia mają być przygotowani do wykonywania zawodów na rynku turystycznym i rekreacyjnym. Zestaw efektów kształcenia zawiera 23 efekty związane z wiedzą, 20 z umiejętnościami oraz 8 z kompetencjami społecznymi. Analiza opisu efektów pozwala uznać, iż zdecydowana większość z nich odnosi się do obszaru nauk społecznych.

Przykładowe efekty i ich modułowa weryfikacja:

1. K_W12 (wiedza) – *ma pogłębioną wiedzę na temat ekonomiki i organizacji przedsiębiorstwa turystycznego i rekreacyjnego.* Przykładowe rozwinięcie: Moduł „Zarządzanie przedsiębiorstwem turystyczno-rekreacyjnym”, efekt przedmiotowy ZPTR_W02 – *zna sposoby organizacji przedsiębiorstwa turystycznego i rekreacyjnego.* W ramach modułu studenci poznają klasyfikację przedsiębiorstw turystycznych, według kryteriów: forma własności, forma prawno-organizacyjna, miejsce w turystycznym łańcuchu wartości, wielkość, stopień integracji, przedmiot działalności. Charakteryzują także poszczególne rodzaje przedsiębiorstw, identyfikując sposoby ich organizacji, np. struktury organizacyjne, piony (działy) funkcjonalne, itp. Jest to pogłębienie wiedzy na temat tej grupy podmiotów gospodarczych (społecznych), których znajomość jest niezbędna w pracy pracownika, a przede wszystkim menedżera w przedsiębiorstwie turystycznym.
2. K_U01 (umiejętności) – *posiada umiejętność podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej w ramach różnych form prawno-organizacyjnych przedsiębiorstwa.* Przykładowe rozwinięcie: Moduł „Praktyka zawodowa”, efekt przedmiotowy PZ_U01 – *potrafi prowadzić działalność gospodarczą w turystyce i rekreacji.* W ramach modułu studenci poznają ustrój prawny, organizację oraz proces zarządzania operacyjnego i strategicznego w przedsiębiorstwie turystycznym oraz specyfikę podmiotów charakterystycznych dla wybranej specjalności. Jest to pogłębienie umiejętności planowania, organizowania, motywowania i kontrolowania w podmiotach rynku turystycznego. Umiejętności te są niezbędne przede wszystkim do sprawowania funkcji kierowniczych w przedsiębiorstwach turystycznych.
3. K_K03 (kompetencje społeczne) – *postępuje w sposób przedsiębiorczy w życiu prywatnym i zawodowym, jako konsument, pracownik, menedżer i przedsiębiorca turystyczny i rekreacyjny.* Przykładowe rozwinięcie: Moduł „Przedsiębiorczość w turystyce i rekreacji”, efekt przedmiotowy PTR_K01 – *wykazuje znamiona przedsiębiorczości pełniąc rolę przedsiębiorcy turystycznego.* W ramach modułu studenci tworzą biznesplan własnego przedsięwzięcia turystycznego, planując uruchomienie lub rozwój przedsiębiorstwa. Umiejętność ta jest kluczowa przede wszystkim dla studentów, którzy chcieliby otworzyć własną działalność gospodarczą. Może się jednak przydać dla pracowników i kierowników wykonujących pracę najemną w firmie starającej się o finansowanie zewnętrzne swojego rozwoju, np. środki UE, kredyt bankowy, leasing, itp.

W zbiorze efektów kształcenia dla kierunku *turystyka i rekreacja* na poziomie studiów II stopnia o profilu praktycznym zastrzeżenia, co do sformułowania, budzą:

K_W04 - Zna akty prawne krajowe i międzynarodowe (UE) regulujące funkcjonowanie podmiotów gospodarczych w turystyce i rekreacji oraz przepływ towarów, usług i ludzi na rynku europejskim. Określa ich wpływ na możliwość podejmowania przedsięwzięć turystyczno-rekreacyjnych

K_W07 - Zna i rozumie zasady etyczne obowiązujące w biznesie turystyczno-rekreacyjnym. Ma podstawową wiedzę o protokole dyplomatycznym oraz zasadach *savoir-vivre*.

K_W08 - Zna założenia polityki państwa oraz władz samorządowych w zakresie turystyki i rekreacji

K_W09 - Zna zasady tworzenia strategii rozwoju produktu turystycznego i rekreacyjnego w skali krajowej, regionalnej i lokalnej

K_W11 - Zna współczesne koncepcje zarządzania systemami gospodarczymi i organizacjami w turystyce i rekreacji oraz narzędzia kooperacji i konkurencji między nimi

K_W14 - Zna źródła finansowania przedsięwzięć turystyczno-rekreacyjnych. Ma wiedzę o zakresie i zasadach wspierania przedsięwzięć turystycznych-rekreacyjnych przez międzynarodowe i krajowe programy pomocowe oraz ich znaczenia dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionów.

K_W19 - Zna podstawy metodologii badań naukowych i zasady tworzenia instrumentów badawczych w zakresie nauk społecznych oraz nauk o kulturze fizycznej.

K_W20 - Zna zakres i metody badań nad czasem wolnym, aktywnością turystyczną i rekreacyjną człowieka i związaną z nimi międzynarodową terminologię statystyczną. Rozróżnia i zna zastosowanie wybranych metod statystycznych wspomagających procesy podejmowania decyzji

K_W23 - Posiada podstawową wiedzę w zakresie edukacji do kultury czasu wolnego dla różnych grup wiekowych i społecznych.

O ile inne efekty wiedzy zostały określone co do zakresu i głębi wiedzy, np. ma rozszerzoną wiedzę, posiada pogłębioną wiedzę, to ww. efekty identyfikują efekty na poziomie podstawowym charakterystycznym dla poziomów niższych niż drugi stopień studiów wyższych. ZO PKA zaleca ich przeformułowanie.

Efekty określone dla praktyk zawodowych odnoszą się do celu kształcenia profilu praktycznego (choć status przedmiotu w sylabusie został określony jako kształcenie ogólne). Efekty zostały dobrze przyporządkowane, niemniej jednak w myśl uwag sformułowanych wyżej odnośnie do zakresu i głębi wiedzy egzekwowanej od studenta, efekty wiedzy tylko w jednym przypadku PZ_W1 spełniają ten postulat, a pozostałe, tj. PZ_W2-PZ_W5 nie egzekwują wiedzy na poziomie rozszerzonym, zaawansowanym, charakterystycznym dla studiów II stopnia. W tym kontekście ZO PKA również zaleca ich przeformułowanie

Efekty, co do treści, zostały sformułowane w sposób zrozumiały, gdyż posługują się językiem właściwym odpowiadającym zagadnieniom występującym w problematyce turystyki i rekreacji, określają wiedzę używając sformułowania student zna i rozumie poprzez: diagnozuje, posiada pogłębioną wiedzę, identyfikuje; umiejętności poprzez sformułowania: student umie planować, potrafi wykorzystać, potrafi przygotować i wykorzystać i kompetencje społeczne poprzez określenie gotowości do zadań.

Efekty przedmiotowe na ogół są określone poprawnie, wskazują na zakres, ale już nie na głębię, wiedzy, który student ma osiągnąć, definiują i konkretyzują umiejętności odnosząc je do treści przedmiotu, co daje podstawy ich weryfikacji. Niemniej jednak weryfikacja ta niejednokrotnie prowadzona jest w stopniu niewystarczającym, co wyraża się np. w niskim poziomie pytań egzaminacyjnych, o czym jest napisane w części dotyczącej oceny prac etapowych i egzaminacyjnych.

Dostrzega się upracticznienie ocenianego kierunku m.in. poprzez większą liczbę efektów kształcenia z obszaru umiejętności i kompetencji społecznych w stosunku do efektów kształcenia z obszaru wiedzy.

Kierunkowe efekty kształcenia z obszaru umiejętności i kompetencji społecznych umożliwiają skuteczne przygotowanie do pracy zawodowej w branży turystyczno-rekreacyjnej. Efekty kształcenia z obszaru umiejętności odpowiadają potrzebom branżowego rynku pracy. Efekty kierunkowe zostały uszczegółowione na poziomie poszczególnych przedmiotów, a ich skuteczne osiągnięcie pozwala na przygotowanie studenta do przyszłej pracy zawodowej. Po dokonaniu porównania sylabusu praktyk i dziennika praktyk studenta, stwierdzono, że osiąganie efektów kształcenia zgodnie z dziennikiem praktyk nie pozwala na skuteczną ich weryfikację, ponieważ efekty zawarte w sylabusie nie odpowiadają efektom zawartym we wzorze raportu z odbytych praktyk.

Taki układ efektów kierunkowych, jak też sama koncepcja kształcenia odpowiadają wymaganiom i specyfice praktycznego profilu studiów oraz potrzebom branżowego rynku pracy. Dostrzegalna jest współpraca Uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym poprzez wykorzystanie bazy, zaplecza i infrastruktury podmiotów współpracujących z ocenianym kierunkiem celem prowadzenia zajęć praktycznych. Zajęcia dydaktyczne wspomagane są przez praktyków reprezentujących potencjalnych pracodawców.

W czasie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA, studenci kierunku turystyka i rekreacja potwierdzili, iż znane jest im pojęcie, istota jak i rola efektów kształcenia. Opis efektów kształcenia jest dostępny w sylabusach modułów. Efekty kształcenia są dla nich przejrzyste i zrozumiałe. Sylabusy przedmiotów/modułów znajdują się u prowadzących dane zajęcia. Efekty kształcenia są studentom przedstawiane na pierwszych zajęciach, m.in. poprzez prezentacje multimedialne. Ponadto studenci mają do nich dostęp poprzez platformę Moodle. Efekty te opracowano w sposób uwzględniający zarówno specyfikę jak i praktyczny profil kierunku turystyka i rekreacja.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia realizowana na ocenianym kierunku jest zgodna z celami określonymi w nowej Misji i Strategii Rozwoju WSB we Wrocławiu. Efekty kształcenia określone dla kierunku *turystyka i rekreacja* zachowują spójność z efektami określonymi dla profilu praktycznego studiów I i II stopnia obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych, nauk przyrodniczych, nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz o kulturze fizycznej, tj. obszarów, do których kierunek został przyporządkowany. Efekty przedmiotowe rozwijają i uszczegóławiają efekty kierunkowe i odnoszą się do wiedzy obejmującej zagadnienia właściwe dla poziomu studiów I i II stopnia kierunku *turystyka i rekreacja*. Wskazany w efektach zakres wiedzy i umiejętności pozwala na ich realizację i weryfikację. Słabszą stroną sformułowania efektów jest brak pogłębienia zakresu wiedzy dla programu studiów II stopnia. Efekty kształcenia z obszaru umiejętności i kompetencji społecznych w stosunku do efektów kształcenia z obszaru wiedzy kreślą praktyczny profil kierunku. Udział interesariuszy zewnętrznych w opracowaniu programu i efektów kształcenia miał jednak jedynie pośredni charakter. Koncepcja kształcenia odpowiada aktualnym potrzebom i wyzwaniom rynku pracy, ale należy sukcesywnie poddawać ją ocenie i ewentualnej modyfikacji.

Dobre praktyki

Nie wystąpiły.

Zalecenia

- Należy przeformułować efekty wiedzy dla studiów II stopnia w zakresie głębi.
- Zaleca się ściślejsze zaangażowanie interesariuszy zewnętrznych w proces opiniowania i ewentualnej modyfikacji oferty kierunku, w szczególności na poziomie treści przedmiotowych.

- Zaleca się dostosowanie dokumentacji praktyk i obowiązujących wzorów raportu do zapisów zawartych w sylabusach.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

2.1 Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia

2.2 Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia

2.3 Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Program kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu realizowany jest w trybie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia, profil praktyczny.

Program kształcenia **na I stopniu na studiach stacjonarnych** obejmuje 1930 godzin, w tym 16h e-learning i 360h praktyka zawodowa, czyli 1554 godzin wymagających bezpośredniego kontaktu nauczycieli akademickich i studentów i realizowany jest w okresie 6 semestrów. W celu uzyskania dyplomu ukończenia studiów I stopnia student jest zobowiązany uzyskać 184 pkt. ECTS (przynajmniej 30 w semestrze). Przyjęto zasadę, iż jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25-30 godzin pracy, przy czym liczba godzin pracy studenta obejmuje zajęcia organizowane przez uczelnię, zgodnie z planem studiów oraz pracę indywidualną. W programie studiów wyodrębniono przedmioty kształcenia ogólnego o wymiarze 796 godzin, którym przypisano 54 p. ECTS, przedmioty kierunkowe o wymiarze 418 godzin i 60 p. ECTS, przedmioty wybieralne, w tym specjalnościowe - o wymiarze 716 godzin i 70 p. ECTS (w tym 306 godzin i 36 p. ECTS przedmioty specjalnościowe; oferowane są 3 specjalności na studiach stacjonarnych: (1) Animator rekreacji, (2) Hotelarstwo i gastronomia, (3) Turystyka międzynarodowa). Do modułu wybieralnego przypisano praktykę zawodową i seminarium dyplomowe.

Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym (zajęcia obejmujące moduły zajęć służących zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych), stanowią 104 ECTS (konwersatoriów/ćwiczeń, laboratoriów, warsztatów terenowych, e-learningu), co stanowi w ogólnej liczbie 184 ECTS ponad 56.5% ECTS. Wobec powyższego dobór modułów zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym, ich wymiar i przyporządkowana im liczba punktów ECTS zapewniają studentom osiągnięcie efektów kształcenia w zakresie umiejętności praktycznych właściwych dla zakresu działalności zawodowej odpowiadającego kierunkowi oraz kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy, i są zgodne z wymaganiami stawianymi kierunkom o profilu praktycznym w § 4 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz.U. 2016 poz. 1596).

Semestr na studiach stacjonarnych obejmuje 15 tygodni zajęć, z wyjątkiem semestru 6 obejmującego 9 tygodni zajęć. W tygodniu studenci mają przeważnie 3-4 dni zajęciowe, podczas których odbywają zajęcia w godzinach od 8.00 do 16.00. Wyjątkiem jest semestr 5 na którym zajęcia dydaktyczne realizowane są tylko w poniedziałki, a od wtorku do piątku studenci przebywają na praktykach zawodowych. W WSB we Wrocławiu na żadnym ze stopni i trybów studiów Turystyka i Rekreacja praktycznie nie występują tzw. okienka, a procedura zmiany terminów zajęć, organizowania zastępstw, itp., jest sformalizowana i stosowana zarówno przez Dział Planowania zajmujący się układaniem harmonogramów zajęć, jak i nauczycieli akademickich.

Program kształcenia **na I stopniu na studiach niestacjonarnych** obejmuje 1636 godzin wymagających bezpośredniego kontaktu nauczycieli akademickich i studentów i realizowany jest w okresie 6 semestrów. W celu uzyskania dyplomu ukończenia studiów I stopnia student jest zobowiązany uzyskać 184 p. ECTS (przynajmniej 30 w semestrze). Przyjęto zasadę, iż jeden punkt ECTS odpowiada efektem kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25-30 godzin pracy, przy czym liczba godzin pracy studenta obejmuje zajęcia organizowane przez uczelnię, zgodnie z planem studiów oraz pracę indywidualną.

W programie studiów wyodrębniono przedmioty kształcenia ogólnego o wymiarze 566 godzin którym przypisano 54 p. ECTS, przedmioty kierunkowe o wymiarze 374 godzin i 60 p ECTS, przedmioty wybieralne, w tym specjalnościowe - o wymiarze 696 godzin i 70 p. ECTS (w tym 306 godzin i 42 p. ECTS przedmioty specjalnościowe; oferowanych jest 5 specjalności na studiach niestacjonarnych: (1) Animator rekreacji, (2) Hotelarstwo i gastronomia i (3) Turystyka międzynarodowa, (4) E-biznes turystyczny, (5) Turystyka zdrowotna, SPA i wellness).

Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym (zajęcia obejmujące moduły zajęć służących zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych), stanowią 104 ECTS, co stanowi ponad 56.5% ECTS. W rezultacie dobór modułów zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym, ich wymiar i przyporządkowana im liczba punktów ECTS zapewniają studentom osiągnięcie efektów kształcenia w zakresie umiejętności praktycznych właściwych dla zakresu działalności zawodowej, odpowiadającego kierunkowi oraz kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy i są zgodne z wymaganiami stawianymi kierunkom o profilu praktycznym w § 4 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz.U. 2016 poz. 1596).

Program kształcenia realizowany jest na zajęciach, w skład których wchodzi: 14% godzin wykładów, 22% ćwiczeń, 2% zajęcia laboratoryjne, 1% zajęcia terenowe, a 61% praktyki zawodowe i formy kształcenia na odległość.

W toku studiów znajdują się także dwa języki obce: język obcy I – język angielski i język obcy II – do wyboru język: niemiecki, hiszpański, rosyjski, włoski w ramach, których realizowanych jest łącznie odpowiednio 160 i 160 godzin z wykorzystaniem platformy e-learningowej. Ponadto dla studentów z zagranicy oferowany jest także język polski branżowy w wymiarze 16 godzin ćwiczeń. Forma kształcenia na odległość jest wykorzystywana w procesie dydaktycznym studentów studiów niestacjonarnych odnośnie do wielu przedmiotów, np. geografii turystycznej, hotelarstwa, podstaw rekreacji i innych.

Semestr na studiach niestacjonarnych obejmuje 8 zjazdów (sobota i niedziela), z wyjątkiem semestru 6 obejmującego 5 zjazdów. Zajęcia odbywają się na ogół w godzinach od 9.00 do 17.30.

Program kształcenia **na II stopniu na studiach stacjonarnych** obejmuje 1274 godzin wymagających bezpośredniego kontaktu nauczycieli akademickich i studentów i realizowany jest w okresie 4 semestrów. W celu uzyskania dyplomu ukończenia studiów II stopnia student jest zobowiązany uzyskać 132 ECTS (przynajmniej 30 w semestrze). Przyjęto zasadę, iż jeden punkt ECTS odpowiada efektem kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25-30 godzin pracy, przy czym liczba godzin pracy studenta obejmuje zajęcia organizowane przez uczelnię, zgodnie z planem studiów oraz pracę indywidualną. W programie studiów wyodrębniono przedmioty kształcenia ogólnego o wymiarze 220 godzin którym przypisano 17 p. ECTS, przedmioty kierunkowe o wymiarze 314 godzin i 33 p ECTS, przedmioty wybieralne, w tym specjalnościowe - o wymiarze 740 godzin i 82 p. ECTS (w tym 270 godzin i 46 p. ECTS przedmioty specjalnościowe; oferowana jest 1 specjalność na studiach stacjonarnych: (1) Menedżer turystyki.

Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym (zajęcia obejmujące moduły zajęć służących zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych), stanowią 84 ECTS, co stanowi w ogólnej liczbie 132 ECTS ponad 63.6% ECTS. Wobec powyższego dobór modułów zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym, ich wymiar i przyporządkowana im liczba punktów ECTS zapewniają studentom osiągnięcie efektów kształcenia w zakresie umiejętności praktycznych właściwych dla zakresu działalności zawodowej odpowiadającego kierunkowi oraz kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy, i są zgodne z wymaganiami stawianymi kierunkom o profilu praktycznym w § 4 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz.U. 2016 poz. 1596).

Około 20% wszystkich godzin zajęć stanowią wykłady, 41% ćwiczenia, 1% zajęcia terenowe, a 38% praktyki zawodowe i formy kształcenia na odległość. W toku studiów znajduje się język obcy: angielski, niemiecki, hiszpański lub włoski w ramach którego realizowanych jest 80 godzin z wykorzystaniem platformy e-learningowej.

Semestr na studiach stacjonarnych obejmuje 15 tygodni zajęć. W tygodniu studenci mają przeważnie 3-4 dni zajęciowe, podczas których odbywają zajęcia w godzinach od 8.00 do 16.00. Wyjątkiem jest semestr 4 na którym zajęcia dydaktyczne realizowane są tylko w poniedziałki, a od wtorku do piątku studenci przebywają na praktykach zawodowych.

Program kształcenia **na II stopniu na studiach niestacjonarnych** obejmuje 1228 godzin wymagających bezpośredniego kontaktu nauczycieli akademickich i studentów i realizowany jest w okresie 4 semestrów. W celu uzyskania dyplomu ukończenia studiów II stopnia student jest zobowiązany uzyskać 132 p. ECTS (przynajmniej 30 w semestrze). Przyjęto zasadę, iż jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25-30 godzin pracy, przy czym liczba godzin pracy studenta obejmuje zajęcia organizowane przez uczelnię, zgodnie z planem studiów oraz pracę indywidualną. W programie studiów wyodrębniono przedmioty kształcenia ogólnego o wymiarze 198 godzin którym przypisano 17 p. ECTS, przedmioty kierunkowe o wymiarze 314 godzin i 33 p ECTS, przedmioty wybieralne, w tym specjalnościowe - o wymiarze 716 godzin i 82 p. ECTS (w tym 270 godzin i 46 p. ECTS przedmioty specjalnościowe; oferowane są 3 specjalności: (1) Menedżer turystyki, (2) Menedżer hotelu (3) Turystyka aktywna. Na studiach niestacjonarnych oferowana jest również ścieżka ze studiami podyplomowymi i 2 specjalnościami: (1) Rekreacja ruchowa ze SP Fitness i doradztwo dietetyczne, (2) Zarządzanie w turystyce ze SP: (a) Organizacja eventów, kongresów i konferencji, (b) Zarządzanie hotelem, (c) Obsługa pasażerów w ruchu lotniczym, (d) Dziennikarstwo i blogowanie turystyczne.

Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym (zajęcia obejmujące moduły zajęć służących zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych), stanowią 84 ECTS, co stanowi 63.6% ECTS. Wobec powyższego dobór modułów zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym, ich wymiar i przyporządkowana im liczba punktów ECTS zapewniają studentom osiągnięcie efektów kształcenia w zakresie umiejętności praktycznych właściwych dla zakresu działalności zawodowej odpowiadającego kierunkowi oraz kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy, i są zgodne z wymaganiami stawianymi kierunkom o profilu praktycznym w § 4 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz.U. 2016 poz. 1596).

Na ścieżce tradycyjnej około 14% wszystkich zajęć to wykłady, 22% ćwiczenia, 1% zajęcia terenowe, a 63% praktyki zawodowe i formy kształcenia na odległość, zaś na ścieżce ze studiami podyplomowymi odpowiednio: 7%, 28%, 1% i 64%. W toku studiów znajduje się język obcy: angielski, niemiecki, hiszpański lub włoski w ramach, którego realizowanych jest 80 godzin z wykorzystaniem platformy e-learningowej. Semestr na studiach niestacjonarnych

obejmuje 8 zjazdów (sobota i niedziela). Zajęcia odbywają się przeważnie w godzinach od 9.00 do 17.30.

Ścieżkę tradycyjną (opisaną wyżej) wzbogaca również oferta anglojęzyczna, pn. *International Tourism*. W 2016 roku specjalność ta pojawiła się w ofercie WSB Wrocław, lecz ze względu na zbyt małą liczbę chętnych studentów nie została ona uruchomiona.

Program studiów I i II stopnia prowadzi od wiedzy ogólnej do kierunkowej i specjalizacyjnej umożliwiając nabywanie umiejętności zintegrowanych z oferowaną wiedzą. Sekwencja modułów nie budzi zastrzeżeń i pozwala na wykorzystywanie wiedzy i umiejętności w modułach oferowanych na semestrach wyższych z semestrów poprzednich. Praca własna uwzględnia przygotowanie do zajęć i egzaminów. Treści kształcenia na ogół dobrze budują zakres programowy oferowanych specjalności i w większości są zgodne z zakładanymi efektami kształcenia; niemniej jednak są przedmioty, których treści kształcenia są na niższym, niż wymagany w sylabusie poziomie, co dowodzą przeglądane przez ZO PKA prace etapowe, jak i prace egzaminacyjne.

Liczebność grup studenckich na obu stopniach (I i II stopień) i trybach (studia stacjonarne i niestacjonarne), wynosi: do 200 osób w przypadku wykładów, do 36 osób w przypadku ćwiczeń, do 15 osób w przypadku wyjazdowych zajęć terenowych, do 12 osób w przypadku lektoratów językowych. Formy zajęć dobrane są zasadnie, większość przedmiotów realizowana jest w formie ćwiczeń i wykładów, zajęć laboratoryjnych i terenowych. Również poprawnie wykorzystywane są metody dydaktyczne w tym m.in. analiza przypadków, praca w grupach, opracowanie projektów. Rozmowa z kadrami, przeprowadzone hospitacje zajęć pozwalają stwierdzić, że zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym uwzględniają wykorzystanie aktualnie obowiązujących wymogów w tym zakresie. Prace etapowe przeglądane podczas wizytacji potwierdziły stosowanie wyszczególnionych w sylabusach metod dydaktycznych.

W Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu studiuje obecnie 193 osoby z orzeczonymi niepełnosprawnościami, w tym 17 na kierunku Turystyka i Rekreacja. Uczelnia jest otwarta dla osób z niepełno sprawnościami, realizując specjalny program, pn. „WSB Wrocław bez barier”. W ramach niego podejmowane są m.in. działania: badania satysfakcji tej grupy studentów, specjalna procedura rekrutacyjna, organizacja zajęć wychowania fizycznego dostosowanych do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami, powołanie Konsultanta ds. Osób Niepełnosprawnych, Pełnomocnika Dziekana ds. Osób Niepełnosprawnych oraz Pełnomocnika Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych i stałe dyżury w/w osób, W ramach organizacji samego procesu dydaktycznego dla osób z niepełnosprawnościami stosuje się m.in.: alternatywne formy zaliczenia przedmiotów dla tej grupy studentów, specjalne rozwiązania w zakresie technologii informacyjnych (Extranet, Moodle), indywidualny plan studiów i harmonogram zajęć, literatura specjalistyczna, specjalne stypendia finansowane ze środków własnych i obcych.

Kompetencje dydaktyczne kadry prowadzącej zajęcia, wyrażają się m.in. w stosowaniu zróżnicowanych metod dydaktycznych zorientowanych na zaangażowanie studentów w proces uczenia się, wykorzystaniu innowacyjnych metod kształcenia oraz nowych technologii, o czym świadczą przedstawione sylabusy przedmiotów oraz wyniki hospitacji zajęć dydaktycznych przeprowadzonych w trakcie wizytacji. Przykładami nowoczesnego kształcenia jest stosowanie w nauczaniu na ocenianym kierunku metod angażujących narzędzia technologii informacyjno-komunikacyjnej.

Stosowana jest forma e-learningu w procesie dydaktycznym. Ta forma wykorzystywana jest w pełni w nauce języka angielskiego. Studenci podczas spotkania z ZO PKA wyrazili pozytywną

opinię dotyczącą wykorzystania tej formy kształcenia, jednak zwrócili uwagę, iż osoby których znajomość tego języka nie jest dostateczna, mogą mieć problemy z przyswojeniem określonego materiału. Platforma e-learningowa wykorzystywana jest także odnośnie do innych przedmiotów, np. *Systemy informacyjne w hotelarstwie*.

Nauczyciele akademicki poświęcają czas studentom podczas konsultacji na doradztwo, np. w zakresie wyboru specjalności.

Sylabusy są na ogół dobrze przygotowane odnośnie do celów i treści przedmiotu (choć formułowane są pewne zastrzeżenia do niektórych z nich). Na ogół poprawnie opisano: metody, sposoby oceny, obciążenia pracą studenta oraz formy oceny. Odnośnie do pewnych sylabusów zgłaszane są uwagi w kwestii: efektów kształcenia, braku wymagań wstępnych, nieaktualnej literatury przedmiotu, zbyt obszernej literatury podstawowej (odnośnie do tej ostatniej należy mieć na uwadze, że podana literatura obowiązkowa jest w całości wymagana do zaliczenia przedmiotu). W rezultacie zauważa się:

Ekonomika turystyki i rekreacji

- aż 3 takie same pozycje z zakresu ekonomiki turystyki i 2 z gospodarki turystycznej w literaturze podstawowej; sugeruje się je zredukować do 1 z każdej z nich.

Hotelarstwo

- aż 6 pozycji literatury podstawowej, pewne tytuły się powtarzają. Wątpliwości budzi fakt, że student zna te wszystkie pozycje do egzaminu.
- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnim wykładzie; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.

Krajoznawstwo z elementami historii architektury

- literatura obowiązkowa zbyt obszerna – jest większa, niż uzupełniająca. Jedna pozycja Piwocki K., Porębski M., *Dzieje sztuki w zarysie*, t. I-III, Warszawa 1988, jest niedostępna na rynku wydawniczym, wydanie z lat 80 poprzedniego wieku,
- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnim wykładzie; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.

Podstawy finansów przedsiębiorstwa turystycznego i rekreacyjnego

- aż 5 pozycji literatury podstawowej, pewne tytuły się powtarzają. Wątpliwości budzi fakt, że student zna te wszystkie pozycje do zaliczenia.

Podstawy marketingu i badań marketingowych

- literaturę obowiązkową reprezentują 4 pozycje, po 2 takie same; należy je zredukować;
- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnim wykładzie; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.

Podstawy rekreacji

- aż 7 pozycji literatury obowiązkowej (jedna z 1991 roku), podczas gdy uzupełniającej tylko 3 pozycje
- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnim wykładzie; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.

Podstawy turystyki

- brak wymagań wstępnych
- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnim wykładzie; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.
- aż 8 pozycji literatury podstawowej, pewne tytuły się powtarzają. Wątpliwości budzi fakt, że student zna te wszystkie pozycje do egzaminu.

Programowanie i organizacja rekreacji

- aż 10 pozycji literatury podstawowej (wszystkie powinny być znane studentowi do zaliczenia), pewne tytuły się powtarzają.

- w literaturze uzupełniającej pozycje niedostępne na rynku wydawniczym, ponieważ są to wydania z lat 70 i 90 poprzedniego wieku;
- egzamin, wg sylabusa odbywa się na ostatnim wykładzie; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.
- egzamin pisemny realizuje kompetencje społeczne; to nie jest możliwe.

Sylabusy dla niektórych przedmiotów kształcenia ogólnego (np. bezpieczeństwo i higiena pracy, ekonomia) są inne niż np. dla przedmiotów kierunkowych – brak np. sposobów zaliczenia.

Bezpieczeństwo i higiena pracy

- zbyt duża liczba pozycji literatury podstawowej.

Ekonomia

- pozycje podstawowe, wszystkie się powtarzają. Sugeruje się doprecyzowanie 1 z nich, np. tylko Begg, albo Samuelson P.A., Nordhaus W.D.

Podstawy komunikacji społecznej

5 pozycji podstawowych, niektóre tytuły się powtarzają, egzamin, wg sylabusa odbywa się na ostatnim wykładzie; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.

Prawo w turystyce i rekreacji

5 pozycji podstawowych, niektóre tytuły się powtarzają.

Socjologia

- literatura podstawowa 3 pozycje monograficzne, można ograniczyć do 1 tym bardziej, że tytuły się powtarzają; należy uzupełnić o datę wydania,
- egzamin, wg sylabusa odbywa się na ostatnim wykładzie; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.

Technologia informacyjna

- podana forma zaliczenia to egzamin, a w treściach programowych jest odnotowane kolokwium zaliczeniowe.

Zachowania organizacyjne w turystyce i rekreacji

- 4 pozycje literatury obowiązkowej; jeśli nie obowiązują w całości, to sugeruje się doprecyzować strony w poszczególnych pozycjach.

Formy aktywności rekreacyjno-turystycznej

- 16 pozycji literatury obowiązkowej, wydaje się stanowczo za dużo,
- w literaturze uzupełniającej pozycje niedostępne na rynku wydawniczym, ponieważ są to wydania z lat 80 poprzedniego wieku,
- kompetencje społeczne, wg sylabusa, są realizowane na kolokwium zaliczeniowym, taki zapis budzi wątpliwości

Formy animacji w rekreacji

- 4 pozycje literatury obowiązkowej; jeśli już, to proszę doprecyzować strony w poszczególnych pozycjach.
- egzamin, wg sylabusa odbywa się na ostatnim wykładzie; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.

Gry rekreacyjne

- w literaturze podstawowej pozycje niedostępne na rynku wydawniczym, ponieważ są to wydania z lat 80. i 90. poprzedniego wieku (analogicznie literatura uzupełniająca),
- kompetencje społeczne, wg sylabusa, są realizowane na kolokwium zaliczeniowym, taki zapis budzi wątpliwości.

Metodyka pracy animatora rekreacji

- literatura podstawowa zbyt obszerna
- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnim wykładzie; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.

Pierwsza pomoc przedmedyczna

- należy zredukować zaproponowanych 5 pozycji, których treści się nawzajem powtarzają
- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnim wykładzie; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.

Techniki relaksacyjne

- 6 pozycji literatury obowiązkowej, czy wszystkie są wymagane w całości?
- w literaturze uzupełniającej pozycje niedostępne na rynku wydawniczym, ponieważ są to wydania z lat 70., 80. i 90 poprzedniego wieku;

Ekologia ochrona środowiska

- ogólna liczba punktów ECTS wpisana w sylabus to 5 a z podanych informacji wynika, że powinno być 6
- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnim wykładzie; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.

Obsługa e-klienta

- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnim wykładzie; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.

Informacja turystyczna

- 2 książki z *Informacji turystycznej* sugeruje się zredukować do 1 w ramach literatury podstawowej.

Kulturowe aspekty turystyki

- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnim wykładzie; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.

Negocjacje i protokół dyplomatyczny

- literatura podstawowa w liczbie 11 pozycji to zbyt dużo
- wątpliwości budzi zapis realizacji wszystkich kompetencji społecznych na kolokwium pisemnym

Różnice kulturowe

- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnim wykładzie; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.

Wrocław jako międzynarodowe centrum turystyczne

- niepoprawne przypisanie punktów ECTS w sylabusie

Współczesne formy turystyki

przedmiot realizowany jest w s. 5, a podaną literaturą obowiązkową jest ta, która jest podstawową dla wielu przedmiotów realizowanych wcześniej; dotyczy: Gaworecki W., *Turystyka*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2010; Kurek W., *Turystyka*, Wydawnictwo naukowe PWN, Warszawa 2008; Alejsiak W., *Turystyka w obliczu wyzwań XXI wieku*, Wydawnictwo Albis Bis, Kraków 2000; Łobożewicz T., Bieńczyk G., *Podstawy turystyki*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Warszawie, Warszawa 2001.

- literatura uzupełniająca jest bardzo obszerna,
- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnim wykładzie; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.

Trening zdrowotny

- na 4 pozycje literatury podstawowej 3 z nich są jednakowe

Usługi spa i wellness

- zbyt obszerna literatura podstawowa

Należy podkreślić, że karty przedmiotów dla II stopnia nie pokrywają się w swojej formule wzorca w całości z kartami z I stopnia. Karty z uwagami dla II stopnia poniżej:

Aktywna sprzedaż produktów turystycznych

- 5 pozycji w literaturze obowiązkowej, z czego 3 o tym samym tytule.

Fizjologiczne i zdrowotne aspekty rekreacji

- literatura obowiązkowa obejmuje 7 pozycji, które w całości są wymaganych do zaliczenia;

Marketing usług turystyczno-rekreacyjnych

- 5 pozycji w literaturze obowiązkowej, pewne tytuły się powtarzają,

Polityka turystyczna i rekreacyjna

- 7 pozycji w literaturze obowiązkowej, pewne tytuły się powtarzają,

Turystyczne formy aktywności

- 5 pozycji w literaturze obowiązkowej, pewne tytuły się powtarzają,

Zarządzanie projektem UE w turystyce i rekreacji

- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnim wykładzie; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.

Zarządzanie przedsiębiorstwem turystyczno-rekreacyjnym

- 4 pozycje w literaturze obowiązkowej, tytuły się powtarzają,
- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnim wykładzie; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.

Praktyczne aspekty prawa

- literaturę należy uzupełnić o rok wydania

Przedsiębiorczość w turystyce i rekreacji

- pewne tytuły z literatury obowiązkowej powtarzają się

Regiony turystyczne

- niezgodność punktów ECTS
- pewne tytuły z literatury obowiązkowej powtarzają się
- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnim wykładzie; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.

Współczesne problemy społeczno – gospodarcze

- 7 pozycji w literaturze obowiązkowej, pewne tytuły się powtarzają,

Obsługa gościa biznesowego

- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnich zajęciach; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej,
- egzamin pisemny weryfikuje kompetencje społeczne; to nie jest jasne

Działalność biur podróży

- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnich zajęciach; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej,
- egzamin pisemny weryfikuje kompetencje społeczne; to nie jest jasne

Ekonomika przedsiębiorstwa turystycznego

- pewne tytuły z literatury obowiązkowej powtarzają się
- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnich zajęciach; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.
- nie jest jasne z sylabusu które efekty realizują poszczególne aktywności

Funkcjonowanie rynku hotelowego

- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnich zajęciach; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.

Zarządzanie kapitałem ludzkim

- pewne tytuły z literatury obowiązkowej powtarzają się

Bezpieczeństwo w turystyce aktywnej

w wymaganiach wstępnych jest niejasny zapis „Studenci 3 roku I stopnia TiR”

- budzi wątpliwość aż 7 pozycji z literatury obowiązkowej wymaganej w całości na zaliczenie przedmiotu,
- egzamin, wg sylabusu odbywa się na ostatnich zajęciach; ten powinien być realizowany w sesji egzaminacyjnej.

Projektowanie usług turystyki aktywnej

- pewne tytuły z literatury obowiązkowej powtarzają się

Sztuka prezentacji i autoprezentacji

- brak wymagań wstępnych

Turystyka aktywna w eventach biznesowych

- 9 pozycji literatury obowiązkowej w całości wymaganej do zaliczenia przedmiotu, budzi wątpliwości

Zarządzanie pracownikami w firmie

- brak kierownika i prowadzącego przedmiot
- 9 pozycji w literaturze obowiązkowej, pewne tytuły powtarzają się.

2.2.

Zgodnie z obowiązującym regulaminem studiów Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu, praktyki zawodowe są obowiązkowe (są przedmiotem). Program praktyk zawodowych przygotowany jest przez menedżera kierunku i określony dla wszystkich specjalności. Karta przedmiotu dotycząca praktyk zawodowych określa liczbę efektów kształcenia do osiągnięcia przez studenta podczas odbywania praktyk, właściwą liczbę punktów ECTS dla profilu praktycznego. Czas trwania praktyk to minimum 12 tygodni (360 godzin) i 12 punktów ECTS zarówno na studiach pierwszego jak i drugiego stopnia. Każdy student ma możliwość realizacji praktyki w trakcie całego przebiegu studiów. Studenci, którzy pracują/pracowali zawodowo lub wykazywali różne aktywności (np. wolontariat) zgodnie z kierunkiem studiów mają możliwość zaliczenia wykonywanej pracy jako praktyki.

Obecny regulamin praktyk w sposób bardzo ogólny określa zasady zaliczania praktyk na podstawie pracy zawodowej, prowadzonej działalności gospodarczej lub wolontariatu. Wskazano jest uszczegółowienie zapisów w regulaminie praktyk, które wskażą jednoznacznie, że praktyka może być zaliczona tylko na podstawie udokumentowania osiągniętych efektów kształcenia określonych w sylabusie praktyk. Obecnie zapisy w regulaminie praktyk mogą prowadzić do nieprawidłowości i zaliczania praktyk bez rzetelnej weryfikacji efektów kształcenia.

Procesem organizowania i koordynowania praktyk zajmuje się Biuro Karier. Studenci mogą odbyć praktyki w miejscach rekomendowanych przez Uczelnię lub zaproponować odbycie praktyk w miejscu dogodnym dla siebie, zaakceptowanym przez opiekuna merytorycznego praktyk przypisanego do kierunku. Nie przedstawiono żadnych dokumentów świadczących o kryteriach dot. wyboru miejsca odbywania praktyk. Student chcący odbyć praktyki zawodowe w miejscu przez siebie wybranym musi dostarczyć Uczelni deklarację indywidualnej organizacji praktyk podpisaną przez przedstawiciela reprezentującego podmiot gdzie praktyka ma mieć miejsce. Decyzję o akceptacji miejsca podejmuje menadżer kierunku i przedstawiciel biura karier. Weryfikacja miejsc praktyk nie jest szczegółowo udokumentowana ani określona w konkretny sposób w przepisach. Z informacji jakie otrzymano podczas wizytacji, weryfikacja miejsca odbywania praktyk odbywa się zaocznie w przypadku gdy podmiot z nazwy lub charakteru swojej działalności budzi kontrowersje lub wątpliwości. Student po odbyciu praktyk otrzymuje zaświadczenie o ich odbyciu, raport z odbytych praktyk oraz kartę czasu pracy praktykanta podpisane przez zakładowego opiekuna praktyk jak i samego studenta.

Raport z odbytych praktyk zawiera m.in. pytania do studenta „Czy otrzymał propozycję zatrudnienia w miejscu odbywania praktyk? Jakie stanowisko pracy zostało zaproponowane?”. Formą oceny praktyk jest zaliczenie lub niezaliczenie ich przez Dziekana Wydziału na podstawie dostarczonych dokumentów.

W ramach praktyk z WSB we Wrocławiu współpracuje około 600 podmiotów gospodarczych (reprezentujących hotele i inne obiekty hotelarskie, zakłady gastronomiczne, w tym restauracje, biura podróży, firmy eventowe, samorządy terytorialne, organizacje branżowe turystyki i inne), a liczba miejsc na praktykach jest równa liczbie zainteresowanych studentów. Weryfikacja miejsc praktyk sugerowanych przez studenta polega m.in. na wykonaniu telefonu, sprawdzeniu wiarygodności miejsca wykonywania praktyk poprzez strony internetowe, rozeznanie rynku. W świetle przedstawionego sposobu weryfikacji miejsc odbywania praktyk zachodzi prawdopodobieństwo, że student może odbyć praktykę w miejscu, które nie pozwoli mu w pełni osiągnąć zakładanych efektów kształcenia. Niemniej ze względu na fakt oceny kierunku na studiach niestacjonarnych, zasadnym staje się odbywanie praktyk w miejscu zatrudnienia studenta lub w miejscu bliskim jego zamieszkania pod warunkiem skutecznej weryfikacji wszystkich efektów kształcenia oraz wcześniejszej weryfikacji firmy/instytucji. Praktyki koordynowane są przez biuro karier, kontrola praktyk odbywa się wyrywkowo. Porozumienie o odbywaniu praktyk podpisywane jest przez trzy strony (pracodawcę, przedstawiciela Uczelni oraz studenta).

Rozmowa z kadrą i studentami, przegląd prac dyplomowych i etapowych, protokołów egzaminacyjnych, pozwala uznać, że Wydział monitoruje postępy studentów w uczeniu się i weryfikuje osiąganie efektów kształcenia. Szczegółowe sposoby weryfikacji efektów ujęte są w sylabusach. W Uczelni funkcjonuje system jednej oceny z przedmiotu, wyliczaną z sumy punktów zdobytych przez studenta w ramach poszczególnych form i aktywności. Stosowane metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia nie budzą większych zastrzeżeń, z wyjątkami opisanymi w punkcie 2.1. Na kierunku *turystyka i rekreacja* stosuje się kilka podstawowych narzędzi weryfikacji: egzamin pisemny bądź ustny, kolokwium praktyczne, projekt indywidualny lub grupowy, case studies, aktywność na zajęciach, udział w zajęciach terenowych, praca dyplomowa (magisterska). Zgodnie z zarządzeniem Dziekana prace studentów są archiwizowane w teczkach ułożonych według lat akademickich i semestrów. Próbką gromadzonych prac dotyczą wszystkich form sprawdzania efektów kształcenia, zgodnych z kartą przedmiotu. Szczegółowa charakterystyka treści programowych oraz metod weryfikacji efektów kształcenia umieszczona jest ponadto w tzw. manualach, czyli podręcznikach elektronicznych w dwóch wersjach: dla prowadzących i studentów. To ważne narzędzie dydaktyczne umożliwia standaryzację procesu oceniania i sprawia, że dla każdego studenta są one identyczne.

Dobór metod weryfikacji nie budzi poważnych zastrzeżeń. Weryfikacja ma charakter bieżący (na zajęciach poprzez prace śródsesemestralne) jako ocena formująca i etapowy jako ocena podsumowująca poprzez prace egzaminacyjne, zaliczeniowe. Efekty końcowe weryfikowane są w procesie dyplomowania. Proces dyplomowania obejmuje udział w seminarium dyplomowym, opracowanie pracy licencjackiej/magisterskiej, ocenę pracy i egzamin dyplomowy który obejmuje odpowiedzi studenta na trzy pytania z zakresu wiedzy kierunkowej, specjalistycznej i związanej z pracą dyplomową. Prace nie są poddawane weryfikacji antyplagiatowej. Oceniane są przez opiekuna pracy i recenzenta. Przegląd prac dyplomowych wskazuje na ich zróżnicowany poziom. Tematyka jest ściśle związana z kierunkiem *turystyka i rekreacja*. Metody analityczne nie zawsze są w pracach wykorzystywane w odpowiednim stopniu, często na poziomie elementarnym.

Kadra jest zaangażowana w pracę ze studentami. Wyniki egzaminów, sprawdzianów przekazywane są studentom. Studenci znają kryteria oceny i weryfikacji efektów, które są podawane na pierwszych zajęciach i w sylabusach. Prace etapowe są archiwizowane a studenci mają do nich dostęp, co zapewnia przejrzystość systemu weryfikacji. Analiza ocen egzaminacyjnych z ostatniej sesji egzaminacyjnej wskazuje, iż rozkład ocen nie budzi zastrzeżeń.

System weryfikacji jest na tyle elastyczny, że pozwala dostosować terminy, czas trwania egzaminu i sposoby oceny efektów (forma ustna, pisemna) do osób niepełnosprawnych. Monitorowanie Zawodowych Losów Absolwentów WSB we Wrocławiu realizowane jest przez Centrum Badań i Analiz (CBiA) w Poznaniu występujące w roli założyciela i doradcy dla całego holdingu Wyższych Szkół Bankowych w Polsce. Obserwacje CBiA uzupełniane są o przesłanki pozyskiwane podczas spotkań Rady Biznesu (Komitetu Doradczego Przy Dziekanie Wydziału). Sytuacja zawodowa absolwentów WSB we Wrocławiu zależna jest nie tylko od efektów kształcenia, ale też warunków panujących na lokalnym rynku zatrudnienia. Dane pozyskane z w/w źródeł uwzględniane są przy dostosowywaniu programów nauczania do rzeczywistych potrzeb rynku pracy na Dolnym Śląsku z uwzględnieniem jego lokalnej charakterystyki.

2.3.

Rekrutacja na kierunek turystyka i rekreacja w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu prowadzona jest przez Departament Rekrutacji i Sprzedaży (brak odniesienia do Uchwał Senatu w tym zakresie; brak takiej Uchwały Senatu w dołączonych załącznikach). Kandydaci na studia są przyjmowani do wyczerpania limitu miejsc na poszczególne kierunki i formy studiów. Warunkiem przyjęcia na studia jest posiadanie wykształcenia średniego potwierdzonego świadectwem dojrzałości lub innym równorzędnym dokumentem (dla studentów I stopnia), wykształcenia wyższego potwierdzonego dyplomem ukończenia studiów (dla studentów II stopnia) oraz złożenie kompletu wymaganych podstawowych dokumentów, jak np. kwestionariusz, kopia dowodu osobistego i inne – wg specyfikacji na stronie internetowej Uczelni. Decyzję o przyjęciu na studia podejmuje Dziekan, a w przypadku rekrutacji na specjalności studiów wyższych prowadzone w języku angielskim – Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna powołana przez Rektora. Od decyzji Dziekana przysługuje odwołanie do Rektora, a od decyzji Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej do powołanej przez Rektora Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej. Opisane wyżej procedury rekrutacyjne uwzględniają także możliwość studiowania przez cudzoziemców.

Zespół oceniający PKA uważa, iż zasady rekrutacji nie są trudne do spełnienia dla każdego potencjalnego studenta kierunku turystyka i rekreacja. W ocenie Zespołu tworzą one równe szanse kandydatom w podjęciu studiów.

Uczelnia ma opracowane zasady identyfikacji efektów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym. O uznanie efektów i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, może ubiegać się student – osoba posiadająca prawa studenta, który ma zaliczony co najmniej pierwszy semestr studiów. Osoba, która ma zaliczony, co najmniej pierwszy semestr studiów, lecz nie posiada praw studenta – został skreślony z listy studentów, może ubiegać się o wznowienie studiów. Podstawą w tej procedurze jest stosowne (o przeniesienie lub wznowienie) podanie studenta oraz zaświadczenia potwierdzające: zaliczone przez studenta moduły z podaniem liczby godzin zajęć, form zajęć, form zaliczenia, punktów ECTS oraz okresach studiów; efekty kształcenia; czas, w którym dana osoba studiowała. Decyzję w sprawie uznania efektów i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym podejmuje Dziekan na podstawie regulaminu studiów, który określa semestr (rok) studiów na który może być

przeniesiony student, ustala przedmioty (efekty kształcenia), które student powinien uzupełnić i określa termin ich uzupełnienia.

Uczelnia ma opracowane zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym, które określa Regulamin Potwierdzania Efektów Uczenia się w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu. Potwierdzanie efektów uczenia się przysługuje:

1. W przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia – osobie posiadającej świadectwo dojrzałości i co najmniej 5-letnie doświadczenie zawodowe.
2. W przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia drugiego stopnia – osobie posiadającej tytuł zawodowy licencjata lub równorzędny i co najmniej 3-letnie doświadczenie zawodowe po ukończeniu studiów pierwszego stopnia.
3. W przypadku ubiegania się o przyjęcie na kolejny kierunek studiów pierwszego lub drugiego stopnia – osobie posiadającej tytuł zawodowy magistra lub równorzędny i co najmniej 2-letnie doświadczenie zawodowe po ukończeniu studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich.

Wykaz przedmiotów objętych procedurą potwierdzenia efektów uczenia się corocznie opracowuje Dziekan i ogłasza w formie zarządzenia do dnia 30 czerwca. Potwierdzenie efektów uczenia się następuje z zastrzeżeniem, że w odniesieniu do wnioskodawcy stanowią one nie więcej niż 50% puli punktów ECTS przypisanych do danego programu kształcenia. Liczba studentów na danym kierunku, poziomie i profilu kształcenia, którzy zostali przyjęci na studia na podstawie najlepszych wyników uzyskanych w procesie potwierdzenia efektów uczenia się, nie może być większa niż 20% liczby studentów na danym kierunku, z uwzględnieniem poziomu i profilu kształcenia. Wnioskodawca składa wniosek o potwierdzenie efektów uczenia się wraz z dokumentami umożliwiającymi ocenę wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych nabytych w drodze uczenia się, tj.: certyfikaty językowe, certyfikaty lub zaświadczenia z uczestnictwa w kursach i szkoleniach, opinie z klubów sportowych, dokumenty potwierdzające zdobycie efektów uczenia się w następstwie doświadczeń życiowych i zawodowych, wolontariatu, aktywności społecznej, udziału w pracach badawczych, projektowych lub organizacyjnych, itp. Weryfikację efektów uczenia się przeprowadzają wydziałowe komisje ds. potwierdzania efektów uczenia się powołane przez Dziekana, który podejmuje decyzje w przedmiotowej sprawie. W przypadku uzasadnionych wątpliwości co do posiadanych przez wnioskodawcę efektów uczenia się Dziekan może zarządzić egzamin z zajęć, o których zaliczenie ubiega się wnioskodawca.

Zasady dyplomowania na kierunku turystyka i rekreacja są zgodne z Regulaminem Studiów. Student w celu uzyskania dyplomu jest zobowiązany uzyskać w toku studiów 180 p ECTS, opracować pracę dyplomową i otrzymać pozytywne oceny opiekuna pracy i recenzenta, złożyć egzamin dyplomowy z wynikiem pozytywnym, zaliczyć praktykę zawodową. Prace nie są poddawane procedurze antyplagiatowej. Ogólny wynik na dyplomie uwzględnia ocenę pracy dyplomowej, ocenę egzaminu dyplomowego i średnią ocenę uzyskaną w okresie studiów. Ostateczny wynik studiów jest sumą: 0,6 średniej arytmetycznej wszystkich ocen z przedmiotów obligatoryjnych, otrzymywanych podczas studiów, 0,2 średniej arytmetycznej oceny pracy dyplomowej dokonanej przez promotora i recenzenta, 0,2 średniej oceny z egzaminu dyplomowego.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

- Zasady weryfikacji kandydatów na studia nie utrudniają przyjąć tychże. Nie zawierają żadnych specyficznych rozwiązań. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się zostały opisane poprawnymi dokumentami.
- Prace dyplomowe nie są poddawane procedurze antyplagiatowej.

- Nie są osiągane w pełni efekty kształcenia przez błędną ich weryfikację, np. kompetencje społeczne wymagane są na zaliczenie pisemne, podczas gdy ich weryfikacja zapisana została w sylabusie poprzez pracę w grupach/aktywność studenta. Brak pełnej realizacji efektów kształcenia ujawnia się również w pracach dyplomowych, których treści nie realizują przyjętego tematu, co stanowi załącznik z oceny prac (np. praca *Rola turystyki w rozwoju ekonomicznym i gospodarczym powiatu oleskiego*).
- Praktyka zawodowa w sylabusach opisana jest jako przedmiot kształcenia ogólnego, podczas gdy w planach zajęć jako przedmiot do wyboru. Zdaniem ZO PKA należy ujednolicić zapis. Z przedstawionej dokumentacji wynika ponadto, niespójność między listą efektów kształcenia zapisaną w karcie przedmiotu W-2, U-3, KS-2 a listą efektów kształcenia w Raporcie z odbytych praktyk W-4, U-2, KS-3 podpisywanych przez zakładowego opiekuna praktyk i studenta.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

1. Uruchomienie procedury antyplagiatowej dla prac dyplomowych.
2. Podniesienie poziomu egzaminów, prac etapowych, tak by można było w pełni weryfikować efekty kształcenia. Obecny poziom weryfikowanych prac etapowych i egzaminów jest zdecydowanie za niski. Odnośnie się to do treści opisywanych w studiach przypadków/pracach w grupach na zadany temat w pracach etapowych, jak i do egzaminów, gdzie pytania są zbyt proste zwłaszcza na poziomie studiów drugiego stopnia (szczegóły opisane w losowo wybranych pracach z przedmiotu np. *Działalność biur podróży czy Funkcjonowanie rynku hotelowego*).
3. Większa dbałość promotorów o zaakceptowanie ostatecznej wersji prac dyplomowych.
4. Weryfikacja punktów ECTS. Należy uspoźnić punkty dla tego samego przedmiotu (inne punkty na siatce planów studiów, a inne w sylabusach).
5. Przeniesienie egzaminów z ostatnich zajęć na sesję egzaminacyjną.
6. Literatura obowiązkowa obejmuje te pozycje, które są podstawą zaliczenia przedmiotu. Sugeruje się zmniejszenie ich liczby (np. przedmiot negocjacje i protokół dyplomatyczny na zaliczenie przedmiotu wymaga 11 pozycji obowiązkowych) do liczby rzeczywiście wymaganej przez prowadzącego. Zawsze można podać zakres stron z wielu pozycji bibliograficznych.
7. Ujednolicenie zapisów dot. efektów kształcenia w raporcie z odbytych praktyk w stosunku do zapisów w karcie przedmiotu. Ustalić należy ile i jakie efekty kształcenia student powinien osiągnąć po odbyciu praktyk zawodowych i ujednolicić oba dokumenty pod tym kątem.
8. Zaleca się opracowanie systemu weryfikacji i zasad doboru miejsc praktyk, ponieważ obecne rozwiązania nie gwarantują skuteczności.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia
- 3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia został wprowadzony w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu przez Kanclerza Uczelni na mocy Zarządzenia nr 21/2013 z dn.

02.12.2013 r. zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO 9001:2009. Procedury i procesy związane z funkcjonowaniem systemu oraz monitorowaniem jakości kształcenia, a także politykę jakości zawiera Księga Jakości, która powstała w 2013 roku.

Wytyczne dotyczące opracowania programów kształcenia dla studiów I i II stopnia określone zostały przez Radę Wydziału Finansów i Zarządzania Uchwałą nr 36/2015 z dn. 25.11.2015 r. Kwestie związane z zakresem kompetencji osób i gremiów działających na rzecz zapewnienia jakości kształcenia zostały określone w Regulaminie Organizacyjnym, zgodnie z którym za prowadzenie, prawidłowe funkcjonowanie i rozwój kierunku odpowiedzialny jest menedżer Kierunku, który pełni jednocześnie obowiązki zastępcy dyrektora Instytutu.

Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia zapewnia struktura organizacyjna wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Nauczyciele akademicy i przedstawiciel studentów zostali włączeni do prac Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia. Aktualny skład osobowy Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia reguluje Uchwała Rady Wydziału Finansów i Zarządzania nr 4/2017 z dn. 21.03.2017 r. Reprezentanta studentów do Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia desygnował Samorząd studencki, pomimo, iż członkiem WZJK nie jest reprezentant ocenianego kierunku w ocenie Zespołu PKA, a także studentów kierunku turystyka i rekreacja i Samorządu jest to reprezentacja wystarczająca i właściwie identyfikująca potrzeby studentów wszystkich kierunków studiów prowadzonych na Wydziale Finansów i Zarządzania.

W toku wizytacji oraz w wyniku rozmów z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia uzyskano informację, iż opinie studentów pozyskiwane są poprzez reprezentację studentów w Radzie Wydziału. Źródłem informacji są także badania ankietowe przeprowadzane wśród studentów oraz przedstawiciele Samorządu Studenckiego, który ma zapewnioną swobodę wyrażenia opinii o programie kształcenia. Elementem wydziałowego systemu zapewnienia jakości kształcenia są liczne konsultacje programu kształcenia z interesariuszami wewnętrznymi, którymi są nauczyciele akademicy, w tym osoby stanowiące minimum kadrowe kierunku turystyka i rekreacja, studenci oraz Zespół Dydaktyczny. Programy kształcenia były przedmiotem dyskusji oraz konsultacji Menedżera kierunku ze studentami, jak również z kadrą akademicką i Zespołem Dydaktycznym kierunku. Stąd w odpowiedzi na postulaty zgłoszone przez nauczycieli akademickich wprowadzono do programu studiów II stopnia wizytowanego kierunku przedmiot *Turystyka zrównoważona*. Od roku akademickiego 2014/2015 dokonano zmiany proporcji liczby godzin wykładów względem ćwiczeń, na rzecz ćwiczeń w wyniku rekomendacji pracowników naukowo-dydaktycznych. Z kolei na potrzeby studentów w ramach studiów I stopnia kierunku *turystyka i rekreacja* uruchomiono specjalność *E-biznes w turystyce*.

Okresowy przegląd programu kształcenia zgodnie z zakresem kompetencji oraz procedurą PJ11- *Przypisanie i pomiar efektów kształcenia dla przedmiotu* należy do kompetencji Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, który co semestr przedkłada Dziekanowi Wydziału, Radzie Wydziału oraz Uczelnianemu Zespołowi ds. Jakości Kształcenia wyniki działań na rzecz poprawy jakości kształcenia w odniesieniu do wizytowanego kierunku studiów. Prowadzone wówczas działania obejmują przegląd wybiórczo wybranych przedmiotów, w tym prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych, karty przedmiotu, ocenę realizacji efektów kształcenia, weryfikację form realizacji i metod weryfikacji efektów kształcenia, wyniki hospitacji zajęć dydaktycznych, oceny prac dyplomowych. Do wglądu podczas wizytacji przedłożono protokół z badania kierunku *turystyka i rekreacja*,

przeprowadzonego w semestrze zimowym roku akademickiego 2016/ 2017, z którego wynika, iż ocenie poddano jeden przedmiot *Regiony turystyczne*, realizowany na I roku studiów II stopnia stacjonarnych i niestacjonarnych w formie wykładu i ćwiczeń, należący do grupy przedmiotów kształcenia ogólnego. Wyniki oceny przedmiotu wypadły pozytywnie. W ocenie przeprowadzonej w semestrze zimowym roku akademickiego 2015/2016 weryfikacji poddano cztery przedmioty: *Hotelarstwo*, *Krajoznawstwo z elementami historii architektury*, *Obsługa ruchu turystycznego*, *Techniki relaksacyjne* realizowane w ramach studiów I stopnia oraz dwa przedmioty, takie jak: *Fizjologiczne i zdrowotne aspekty rekreacji*, *Regiony turystyczne* prowadzone na studiach II stopnia. W ramach sformułowanych wniosków nie zidentyfikowano niezgodności i nieprawidłowości w prowadzonych przedmiotach. Karty przedmiotów uznano w każdym przypadku za kompletne i spójne. Ponadto stwierdzono, iż prawidłowo funkcjonuje system weryfikacji efektów kształcenia, pozytywne wyniki przeprowadzonych hospitacji zajęć dydaktycznych przekazano prowadzącym.

W powyżej wspomnianym przeglądzie programów kształcenia, a także w ich monitorowaniu szczególnie w oparciu o potrzeby studentów, nauczycieli akademickich oraz rynku pracy uczestniczy Menedżer kierunku, który inicjuje i konsultuje zmiany oraz przekazuje dane do Kierowników Zespołów Dydaktycznych oraz Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia. Analiza programów kształcenia przeprowadzana jest raz w roku pod kątem realizacji założonych efektów kształcenia, opinii studentów oraz oczekiwań Rady Biznesu. Ponadto przeglądowi podlegają karty przedmiotów, treści kształcenia, formy realizacji oraz metody weryfikacji efektów kształcenia. Źródłem informacji dla władz jednostki są także badania ankietowe przeprowadzane wśród studentów, przedstawiciele Samorządu studenckiego, wyniki oceny realizacji efektów kształcenia, która obejmuje wszystkie rodzaje zajęć i jest prowadzona na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania. Z uzyskanych w toku wizytacji informacji wynika, iż na temat osiągania przez studentów efektów kształcenia zasięga się także opinii osób stanowiących minimum kadrowe, a dotychczasowe wyniki z przeglądu były na ogół pozytywne.

Podczas wizytacji ekspert merytoryczny Zespołu Oceniającego PKA dokonał analizy programu kształcenia realizowanego na ocenianym kierunku stwierdzając pewne jego niedoskonałości. W ocenie eksperta wątpliwości budzą stosowane przez prowadzących formy realizacji i metody weryfikacji efektów kształcenia, a także ich zgodność z kartami przedmiotów, jak również realizacja wszystkich zdefiniowanych w ramach przedmiotu efektów kształcenia, a zatem przegląd programowy nie jest skuteczny, bo nie zostały zidentyfikowane nieprawidłowości występujące w programie studiów, stąd system powinien być bardziej zorientowany na realizację i weryfikację efektów kształcenia. Potwierdzeniem powyższego jest także dokonany podczas wizytacji wybiórczy przegląd prac etapowych i dyplomowych, w wyniku którego zidentyfikowano m.in. zbyt niski poziom pytań egzaminacyjnych, stosowanie nieadekwatnych metod weryfikacji efektów kształcenia z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych np. egzamin.

W trakcie wizytacji zadeklarowano systemowy nadzór nad procesem dyplomowania, jednakże przegląd prac magisterskich wykazał zastrzeżenia ekspertów w zakresie metodologii pisania pracy dyplomowej, stąd w ocenie Zespołu PKA zwrócić należy szczególną uwagę za przyjęte zasady pisania pracy dyplomowej na studiach I i II stopnia ze szczególnym uwzględnieniem ich wyraźnego rozróżnienia.

Elementy programu kształcenia oraz sposób jego realizacji corocznie poddawane są ocenie w ramach badań atrybutów marki (BAM). Badania te odbywają się corocznie i obejmują

wszystkie jednostki Grupy WSB. Pozwalają one na uzyskanie wiarygodnych i porównywalnych (w skali Grupy WSB, Uczelni, Wydziału i kierunku) danych o realizacji procesu dydaktycznego oraz działań wpływających na jego organizację. W badaniu biorą udział różne grupy interesariuszy: studenci, pracownicy naukowo-dydaktyczni, pracownicy administracyjni, absolwenci, kandydaci na studia. Analizą w/w badań w obrębie kierunku *turystyka i rekreacja*, zajmuje się Menedżer kierunku, który zgłasza władzom Uczelni i Wydziału postulowane kierunki zmian i obszary wymagające podjęcia działań doskonalących.

W ramach badania ocenie podlega oferta programowa, w tym atrakcyjność programu studiów (zestaw przedmiotów), dostosowanie programu studiów do wymagań pracodawców i rynku pracy, stosunek liczby godzin ćwiczeń do wykładów, liczba zaliczeń /egzaminów w roku, dodatkowe możliwości rozwoju, np. kursy, szkolenia, certyfikaty, wizyty studyjne. Kwestionariusz ankiety służy także studentom do oceny zajęć i prowadzącego, w tym wyrażenia opinii na temat: respektowania zasad określonych na początku semestru, realizacji zajęć zgodnie z przedstawionym programem, spójności programu wykładów z ćwiczeniami z tego samego przedmiotu, wykorzystywania oprogramowania na zajęciach, atrakcyjności form prowadzenia wykładów i ćwiczeń, praktycznego charakteru wykładów i ćwiczeń, atrakcyjności realizacji zajęć z języka obcego, sposobu prowadzenia seminariów dyplomowych, obiektywności oceniania, udostępniania materiałów dydaktycznych, przyjaznego podejścia do studenta, możliwości dyskusji na zajęciach, dostępności wykładowcy (mail, dyżur).

Dotychczas w wyniku przeprowadzonych badań studenci zidentyfikowali powtarzanie się treści kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów, stąd systemowym rozwiązaniem było wprowadzenie podręczników multimedialnych, tzw. manuali, w których wystandaryzowano proces dydaktyczny i zweryfikowano treści pod kątem zgłaszanego problemu. Wśród zgłoszonych postulatów studenci zwrócili także uwagę na brak programów komputerowych dedykowanych turystyce, dlatego też dokonano zakupu specjalistycznego oprogramowania wykorzystywanego np. w zarządzaniu w turystyce (Merlin X, E-koncept), a także pakietu LEX. W wyniku sugestii studentów dotyczącej małej liczby płatnych praktyk i staży realizowany jest projekt współfinansowany z zewnętrznych źródeł finansowych, w ramach którego studenci odbywają płatne praktyki w najlepszych przedsiębiorstwach turystycznych i rekreacyjnych w regionie. W efekcie oceny studentów dotyczącej części kadry dydaktycznej menedżer kierunku przeprowadził rozmowy z wybranymi nauczycielami akademickimi. W ocenie władz jednostki studenci studiów niestacjonarnych przyczynili się do zmiany platformy intranetowej wykorzystywanej w procesie nauczania języków obcych. Pod wpływem opinii ankietowanych w BAM studentów dokonano także zmiany sposobu ustalania i wystawiania oceny z typowych egzaminów na system punktowy i jedną ocenę z przedmiotu (brak typowej sesji egzaminacyjnej).

Monitorowanie realizacji procesu kształcenia oraz ocena i doskonalenie poszczególnych elementów programu kształcenia odbywa się podczas hospitacji zajęć dydaktycznych. Hospitacje zajęć dydaktycznych stanowią narzędzie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, które służy do motywowania nauczycieli akademickich do doskonalenia i weryfikacji sposobu prowadzenia zajęć dydaktycznych. Podczas hospitacji zajęć dydaktycznych osoba hospitująca dokonuje oceny odpowiadając na 7 pytań dotyczących prowadzącego: czy jest przygotowany do zajęć, przekazuje treści kształcenia w sposób jasny i zrozumiały, posiada umiejętność wskazania praktycznego znaczenia przekazywanych treści, pobudza aktywność studentów, właściwie wykorzystuje czas zajęć, posiada umiejętność zainteresowania studentów przekazywanymi treściami, realizuje zajęcia zgodnie z kartą przedmiotu. Arkusz hospitacyjny zawiera wolne miejsca przeznaczone na uwagi i zalecenia

hospitującego. Do wglądu podczas wizytacji przedłożono protokół z badania kierunku *turystyka i rekreacja* w semestrze zimowym roku akademickiego 2016/2017, z którego wynika, iż przeprowadzono cztery hospitacje zajęć dydaktycznych, które odbywały się w sposób prawidłowy. Hospitujący nie wskazali uwag względem prowadzących, które wymagałyby poprawy sposobu prowadzenia zajęć. Jedyną sugestią dla prowadzącego przedmiot *Turystyka uzdrowiskowa i zdrowotna w Polsce* było zobrazowanie treści teoretycznych większą ilością przykładów praktycznych, podkreślono jednak, że uwaga ta wynika najprawdopodobniej z tematu zajęć, prowadzący zajęcia dysponuje dużą wiedzą z omawianego zakresu, zajęcia mają bardzo ciekawą formę. Przeprowadzone hospitacje zakończyły się na ogół uzyskaniem przez pracowników pozytywnych opinii na temat sposobu realizacji zajęć.

Zgodnie z informacjami zamieszczonymi w Raporcie samooceny relacjami z organizacjami i pracodawcami w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu zajmuje się Instytut Współpracy z Biznesem, którego zadaniem jest intensyfikacja współpracy Uczelni z biznesem oraz koordynowanie i inicjowanie wspólnych działań z otoczeniem gospodarczym w różnych obszarach.

Udział interesariuszy zewnętrznych w projektowaniu, monitorowaniu, okresowym przeglądzie i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku, szczególnie w oparciu o potrzeby i oczekiwania rynku pracy zapewnia utworzona przy Wydziale Finansów i Zarządzania Rada Biznesu. Aktualnie skład osobowy Rady Biznesu liczy 6 przedstawicieli otoczenia, do których zalicza się istotnych dla wizytowanego kierunku przedstawicieli podmiotów, takich jak: firma Convention Bureau Wrocław; Park Hotel Diament Wrocław, biuro podróży Travelplanet.pl we Wrocławiu, Port Lotniczy Wrocław S.A., Hotel Mercure Centrum Wrocław oraz reprezentant firmy Hasta la Vista, prowadzącej działalność rekreacyjną. Z trzema instytucjami (Zachodnia Izba Gospodarcza z siedzibą we Wrocławiu, biuro podróży Travelplanet.pl S. A we Wrocławiu oraz firma Hotele DIAMENT S.A. w Zabrzu) współpraca została sformalizowana na podstawie umów partnerskich i porozumień o współpracy w zakresie organizacji staży i praktyk dla studentów, wsparcia przy organizowaniu szkoleń przez Biuro Karier WSB we Wrocławiu, udziału w Tragach Pracy, opiniowania kierunków rozwoju Uczelni, programów kształcenia i treści kształcenia realizowanych w ramach poszczególnych przedmiotów, konsultowania programów praktyk, prowadzenia zajęć dydaktycznych w ramach przedmiotów specjalnościowych, wsparcia prac badawczych prowadzonych w Uczelni. Ponadto nieformalne kontakty z interesariuszami zewnętrznymi posiada kadra akademicka realizująca zajęcia na wizytowanym kierunku, która jest czynna zawodowo. Przykładem realnego wpływu Rady Biznesu na proces kształcenia w ramach ocenianego kierunku jest wprowadzenie do programu studiów II stopnia przedmiotu *Aktywna sprzedaż produktów turystycznych* oraz oferowanie dodatkowych certyfikatów dla studentów tegoż kierunku. W bieżącym roku akademickim są to: *Systemy informacyjne w hotelu*, *Informator turystyczny w hotelu*, *Menedżer produktu turystyki zdrowotnej*, *Instruktor zdrowego stylu życia*, *Pilotaż wycieczek*, *Organizator konferencji i kongresów*, *Informator turystyczny*, *Menedżer produktu turystycznego*.

Efektem przeprowadzonych konsultacji programu kształcenia z interesariuszami zewnętrznymi jest realizacja wspólnie z Zachodnią Izłą Gospodarczą programu *Praktyki w Biznesie*, którego celem jest podnoszenie umiejętności praktycznych studentów poprzez niestandardową organizację praktyk studenckich w formie *case study*, a przede wszystkim pomoc firmom w rozwiązywaniu ich realnych problemów biznesowych. Taki sposób organizacji praktyk pozwala studentom na zdobywanie umiejętności niezbędnych do skutecznego poruszania się po rynku pracy: współpracy z klientem, rozwiązywania rzeczywistych problemów w firmie, pracy

w zespole, pracy metodą projektową, natomiast pracodawcom umożliwia dostęp do najnowszych rozwiązań dzięki współpracy z Uczelnią.

Dostosowywanie programu kształcenia do potrzeb rynku pracy odbywa się także poprzez zaangażowanie praktyków w proces dydaktyczny, ze szczególnym uwzględnieniem modułów specjalnościowych i przedmiotów, którymi są: *Usługi SPA i Wellness, Finanse publiczne i ekonomika zdrowia, Polityka turystyczna i rekreacyjna, Aktywna sprzedaż produktów turystycznych, Funkcjonowanie rynku hotelowego, Współczesne techniki prezentacyjne, Organizacyjne aspekty przemysłu spotkań*. Osoby prowadzące powyższe zajęcia pełnią istotne dla ocenianego kierunku funkcje i stanowiska w instytucjach, którymi są: Akademia Treningu Sportowego i Rekreacji we Wrocławiu, Zakład Zdrowia Publicznego Wydziału Lekarskiego i Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Zielonogórskiego, organizacja Convention Bureau– Wrocław, w której odbywają się także wizyty studyjne studentów, Dolnośląska Organizacja Turystyczna, firma przewozowa Kris Tour, Bank Zachodni WBK S.A., Polskie Zrzeszenie Hoteli, Opera Software. Ponadto w wyniku współpracy z Wrocławskim Komitetem Organizacyjnym The World Games prowadzone są *Spotkania z praktykami - studia przypadków*. Podobnie, jak studenci pracownicy dydaktyczni- praktycy rekomendowali zakup oprogramowania *Merlin X i E-koncept*, co więcej efektem ich postulatów było utworzenie *Pracowni E-biznesu turystycznego*.

Wizytowana jednostka wykorzystuje do doskonalenia programu kształcenia informacje uzyskane od interesariuszy zewnętrznych, którymi są także absolwenci. Cennym źródłem informacji służących doskonaleniu programu kształcenia są bezpośrednie kontakty z absolwentami nawiązywane poprzez Stowarzyszenie Absolwentów WSB we Wrocławiu, a także wyniki z ogólnouczelnianego monitoringu losów zawodowych absolwentów i monitoringu prowadzonego przez MNiSW. Ogólnopolski system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów zawiera raporty opracowane dla wizytowanej Uczelni, w tym dla kierunku *turystyka i rekreacja* prowadzonego na Wydziale Finansów i Zarządzania Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu. Z raportów wynika, iż 750 absolwentów kierunku *turystyka i rekreacja* prowadzonego na poziomie studiów I i II stopnia stacjonarnych i niestacjonarnych (643 studia I stopnia; 107 studia II stopnia), którzy uzyskali dyplom w 2015 roku zostało objętych badaniem na poziomie ogólnokrajowym, przeprowadzonym w oparciu o dane z ZUS. W toku wizytacji przedstawiono informację, iż wyniki z badań ministerialnych są systematycznie monitorowane i potwierdzają, że studenci wizytowanego kierunku podejmują pracę na ogół związaną z ukończonym kierunkiem studiów.

Źródłem kontaktów Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu z otoczeniem zewnętrznym jest Forum Menedżerów WSB, którego uczestnicy rekomendowali uczelni utworzenie Pracowni Krajoznawstwa i Geografii Turyzmu.

W oparciu o wyniki z monitorowania losów zawodowych absolwentów ocenianego kierunku oraz z badań atrybutów marki dokonano modyfikacji form prowadzenia zajęć np. z przedmiotu *Język obcy*, w przypadku którego dokonano zmiany dotychczas stosowanej platformy Rosetta Stone na nową platformę językową, którą uruchomiono od bieżącego roku akademickiego (2017/2018). Z kolei w ramach zajęć z *Technologii informacyjnych* wprowadzono tzw. *blended learning*. Efektem badań jest także realizacja zajęć z zakresu *Kształtowania umiejętności autoprezentacyjnych*, jako przygotowujących do profesjonalnej autoprezentacji, co więcej w ramach Biura Karier są organizowane warsztaty dla studentów dotyczące autoprezentacji, przygotowania profesjonalnych dokumentów aplikacyjnych, symulacji rozmów kwalifikacyjnych zarówno przez samych doradców zawodowych biura, jak i we współpracy z pracodawcami w ramach warsztatów.

3.2

Wydział Finansów i Zarządzania WSB we Wrocławiu systematycznie weryfikuje zakres działań podejmowanych w ramach zapewnienia studentom i innym grupom interesariuszy publicznego dostępu do informacji na temat programów kształcenia, opisu efektów kształcenia, sylabusów, zmian w planach zajęć, terminów zaliczeń i egzaminów, konsultacji i dyżurów nauczycieli akademickich itp. Uczelnia w ramach komunikacji ze studentami, poza standardowymi kanałami komunikacji, takimi jak kontakt bezpośredni z nauczycielami akademickimi, władzami instytutu oraz działami administracji (dziekanat, biuro praktyk, dział obsługi finansowej, student service, biblioteka), czynnymi w każdym dniu tygodnia oraz tablicami ogłoszeń w budynkach uczelni wykorzystuje: extranet studencki, komunikację sms, mailingi oraz aplikację mobilną „Moje WSB”. Extranet studencki, jest to personalizowana platforma służąca do komunikacji ze studentami (każdy student może otrzymywać zindywidualizowane komunikaty na urządzeniach desk-top i urządzeniach mobilnych), umożliwiającą wgląd w oceny i wyniki studenta, plan zajęć, materiały i informacje od wykładowców, informacje o przyznanych stypendiach, informacje o godzinach dyżurów wykładowców i pracy działów administracji, formularze on-line oraz wzory formularzy i dokumentów, informacje o stanie płatności, informacje o praktykach i stażach, dostęp do biblioteki, giełdę pracy, dostęp do ankiet studenckich, informacje z życia uczelni (raporty z badań, życie studenckie itp.) oraz spersonalizowane komunikaty w ramach spraw załatwianych przez studenta. Komunikacja SMS służy do przekazywania informacji grupom studenckim lub indywidualnym studentom. Aplikacja „Moje WSB” stanowi wyciąg z ekstranetu studenckiego, zawiera informacje o ocenach i przebiegu toku studiów, planie zajęć, płatnościach, komunikatach i wiadomościach z uczelni. Ponadto studenci mają zapewniony swobodny dostęp do treści omawianych podczas zajęć, w szczególności prezentacji i wykładów. Decyzje podejmowane w indywidualnych sprawach studenckich, w tym Wydziałowej Komisji Stypendialnej przekazywane są do wiadomości studenta poprzez Extranet, wywieszenie list na tablicy ogłoszeń, w formie listu wysłanego za potwierdzeniem odbioru lub poprzez odbiór osobisty. Studenci mają zapewniony dostęp do wyników badań ankietowych, podobnie nauczyciele akademicy mają udostępniane w systemie dane dotyczące uzyskanej oceny od studentów. Raporty są generowane także dla Menedżera kierunku oraz Dziekana Wydziału.

Na podstawie przedłożonej w toku wizytacji dokumentacji oraz informacji uzyskanych podczas spotkań z gremiami i osobami związanymi z realizacją działań projakościowych należy stwierdzić, że w proces zapewniania jakości kształcenia w zakresie przeglądu zasobów informacyjnych włączono przedstawicieli wszystkich grup społeczności akademickiej tj. Władze Uczelni, Władze Wydziału, kadre akademicką, pracowników administracyjnych, studentów oraz interesariuszy zewnętrznych, w tym absolwentów.

Studenci w ramach *systemu pomiaru atrybutów marki i oceny uczelni w opinii interesariuszy (BAM)* mają możliwość oceny poziomu satysfakcji ze studiów w WSB w tym: MOODLE, w zakresie umieszczanych informacji (terminy, wymagania, komunikaty), atrakcyjności i terminowości zamieszczanych materiałów, przydatności zamieszczanych materiałów do zajęć, jasności i przejrzystości opisu zadań, niezawodności działania, łatwości nawigacji, wyglądu serwisu; EXTRANET, pod kątem dostępnych funkcji (co można zrobić za pomocą Extranetu), dostępnych informacji (czego można się dowiedzieć za pomocą Extranetu), łatwości nawigacji, aktualność informacji, niezawodność działania, wygląd serwisu. W badaniu studenci oceniają także pracę dziekanatu w zakresie dogodności kontaktu (dni /godziny pracy, telefon, mail), możliwości załatwienia spraw drogą elektroniczną, dostępności Dziekanów i Prodziekanów (dyżur, mail). W zakresie przejrzystości udzielanych informacji studenci oceniają pracowników

Biblioteki oraz zajmujących się obsługą finansową, praktykami, współpracą z zagranicą, a także Samorząd studencki, Biuro Karier, Biuro Rekrutacji. W oparciu o dotychczasowe wyniki badań przeprowadzonych wśród studentów poszerzono możliwości platformy multimedialnej Moodle poprzez zmianę interfejsu oraz struktury przekazywanych informacji.

W ramach działań doskonalących wyróżnić należy organizację szkoleń i spotkań dla nowo przyjętych studentów, które umożliwiają lepszą adaptację w Uczelni podczas studiowania (pracownicy dziekanatu, menedżer kierunku, e-learning, BHP, biblioteka, itp.). Działaniem wspierającym studentów jest również tzw. pakiet startowy, czyli kurs e-learningowy dla studentów II stopnia, którzy ukończyli inne kierunki studiów, składający się z treści przedmiotów kierunkowych realizowanych na studiach I stopnia z kierunku turystyka i rekreacja.

W ocenie Zespołu PKA wizytowana Jednostka zapewnia publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie kształcenia i realizacji procesu kształcenia oraz przyznawanych kwalifikacjach, rekrutacji, możliwościach dalszego kształcenia i zatrudnienia absolwentów.

Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu skutecznie wykorzystuje wyniki oceny publicznego dostępu do informacji w podnoszeniu jego jakości, w tym zgodności z potrzebami odbiorców.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

W wizytowanej Uczelni określono w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zasady dotyczące: tworzenia, doskonalenia i modyfikacji programu kształcenia. Realizowany program kształcenia jest stale doskonalony w oparciu o opinie poszczególnych grup interesariuszy, a także potrzeby rynku pracy. Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu zapewnia udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w projektowaniu, monitorowaniu, okresowym przeglądzie i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku. Wewnętrzny system zapewnienia jakości zawiera mechanizmy, które umożliwiają identyfikowanie słabych stron procesu kształcenia oraz ich wyeliminowanie poprzez podejmowanie działań doskonalących, jednakże słabą stroną systemu jest ich skuteczność, szczególnie w kluczowych dla jakości kształcenia obszarach, takich jak: proces dyplomowania lub okresowy przegląd programu kształcenia. W ocenie Zespołu PKA oraz poszczególnych grup interesariuszy prawidłowo funkcjonuje system upowszechniania informacji o programie i procesie kształcenia, co potwierdziły także spotkania: ze studentami, nauczycielami akademickimi, władzami jednostki, a także osobami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia.

Dobre praktyki

nie wystąpiły

Zalecenia

- wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia powinien być bardziej zorientowany na systematyczne monitorowanie doboru form i metod kształcenia oraz metod weryfikacji i oceny efektów kształcenia oraz wykorzystywania wyników monitorowania do doskonalenia tych elementów programu studiów.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

4.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią oraz kompetencje dydaktyczne kadry

4.2.Obsada zajęć dydaktycznych

4.3.Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Kierunek „turystyka i rekreacja” realizowany na Wydziale Finansów i Zarządzania Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu o profilu praktycznym, zarówno studiów I, jak i II stopnia został przyporządkowany do trzech obszarów wiedzy, tj.: nauk społecznych (dziedziny nauk ekonomicznych, dyscypliny nauki o zarządzaniu, ekonomia i finanse), nauk przyrodniczych (dziedziny nauk o Ziemi, dyscypliny geografia) oraz nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej (dziedziny nauk o kulturze fizycznej).

Zajęcia na kierunku „turystyka i rekreacja” prowadzone są przez 51 nauczycieli akademickich, w tym trzech profesorów tytularnych, siedmiu doktorów habilitowanych, 27 doktorów i 14 magistrów. W skład minimum kadrowego ocenianego kierunku wchodzi 16 osób na studiach I stopnia i 13 pracowników na studiach II stopnia, w tym: 3 profesorów (wszyscy na studiach I i II stopnia), 4 doktorów habilitowanych (w tym: 4 na studiach I stopnia i 3 na studiach II stopnia) oraz 9 doktorów (w tym: 9 na studiach I stopnia i 7 na studiach II stopnia). Wśród osób z minimum kadrowego: 8 osób reprezentuje obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, dziedzinę nauki o kulturze fizycznej, 5 – obszar nauk przyrodniczych, dziedzinę nauki o Ziemi, dyscyplinę naukową geografii, 1 – obszar nauk społecznych, dziedzinę nauk ekonomicznych, dyscyplinę naukową ekonomię, 1 - obszar nauk humanistycznych, dziedzinę nauki humanistyczne, dyscyplinę naukową historię, 1 – obszar nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, dziedzinę nauk rolniczych, dyscypliny naukowe: ogrodnictwo i agronomię. Nauczyciele akademicki (2 osoby) reprezentujący inne obszary wiedzy niż te, do których został przyporządkowany oceniany kierunek (nauki humanistyczne, historię oraz nauki rolnicze, ogrodnictwo i agronomię), posiadają dorobek naukowy odpowiadający zakładanym efektom kształcenia, w obszarze nauk przyrodniczych, dziedzinie nauk o Ziemi, dyscyplinie geografia i mogą być zaliczeni do minimum kadrowego tego kierunku studiów. Struktura kwalifikacji kadry wskazuje jednak na zdecydowaną dominację pracowników naukowych reprezentujących obszar nauk medycznych, nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej oraz obszar nauk przyrodniczych, dyscyplinę geografia. Przedstawiciele nauk społecznych są słabo reprezentowani w minimum kadrowym (1 osoba). Jednakże część nauczycieli akademickich reprezentujących obszar nauk przyrodniczych, dyscyplinę geografia społeczno-ekonomiczna ma dobry dorobek naukowy i osiągnięcia badawcze z zakresu turystyki i geografii turystycznej, co pozwala na pozytywną ocenę możliwości realizacji przyjętych efektów kształcenia. Ponadto wzmocnienie interdyscyplinarnego profilu kształcenia stanowią przedstawiciele nauk społecznych, z dziedziny nauk ekonomicznych, dyscypliny ekonomia, nauki o zarządzaniu i finanse wśród osób prowadzących zajęcia spoza minimum kadrowego.

Reasumując należy stwierdzić, iż wszyscy nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe kierunku „turystyka i rekreacja”, posiadają dorobek naukowy zapewniający realizację programu studiów w obszarach wiedzy wskazanych dla kierunku i dyscyplin naukowych do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Dorobek ten – zgodnie z Raportem samooceny wraz z załącznikami i informacjami zebranymi podczas wizytacji ocenianego kierunku – znajduje potwierdzenie w artykułach naukowych i monografiach opublikowanych przez nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe. Dotyczy on rekreacji ruchowej, antropomotoryki, aktywności fizycznej osób z niepełnosprawnościami, zdrowego stylu życia, turystyki aktywnej, szkolnej, uzdrowiskowej, zrównoważonej, religijnej, kulturowej, biznesowej, geoturystyki i agroturystyki, oraz turystyki osób niepełnosprawnych,

geografii turystycznej, ochrony środowiska przyrodniczego, krajoznawstwa, historii turystyki, zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego, a także transportu lotniczego, ekonomiki turystyki i rekreacji, marketingu turystycznego, zarządzania w turystyce oraz polityki turystycznej i rekreacyjnej. Nauczyciele akademicki wchodzący w skład minimum kadrowego mają także stosowne kompetencje dydaktyczne, posiadając kwalifikacje pedagogiczne lub/i bogate doświadczenie w pracy w uczelniach wyższych. Doświadczenie zawodowe i dorobek publikacyjny pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne zostało szczegółowo opisane w charakterystyce kadry oraz w zestawieniach obsady zajęć. Ocenę doświadczenia zawodowego i dorobku naukowego kadry nauczającej dokonano także na podstawie dodatkowych materiałów udostępnionych ZO PKA podczas wizytacji. Część osób wchodzących w skład minimum kadrowego posiada udokumentowane doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla kierunku, dotyczące m.in.: wieloletniego doświadczenia wynikającego z zatrudnienia w firmach z branży turystycznej (biurach podróży, hotelach, restauracjach); pełnienia funkcji eksperta, pracy w charakterze wykładowcy na kursach dla przyszłych pilotów wycieczek oraz w charakterze nauczyciela w placówkach oświatowych, instruktorów sportu i rekreacji ruchowej, trenerów, w organizacjach branżowych turystyki, firmach eventowych, w pracy związanej z przewodnictwem turystycznym i pilotowaniem wycieczek, bądź wykonywania prac badawczych na rzecz praktyki społeczno-gospodarczej. Większość z nich uczestniczyła w szkoleniach i kursach mających na celu rozwój kompetencji dydaktycznych, w tym wykorzystywania metod i technik kształcenia na odległość, a około 80% pracowników posiada kompetencje, pozwalające na prowadzenie zajęć w językach obcych, głównie: angielskim, niemieckim, francuskim i rosyjskim. Część z nich prowadziła tego rodzaju zajęcia zarówno w WSB, jak i w innych uczelniach krajowych i zagranicznych (np. jako *Visiting Professor*). Doświadczeniem zawodowym zdobytym poza szkolnictwem akademickim wykazują się również pracownicy spoza minimum kadrowego, a dotyczy ono przede wszystkim zatrudnienia w biurach podróży (często są ich właścicielami), hotelach (jako dyrektor ds. marketingu i sprzedaży, lub koordynator bankietów i konferencji) i innych placówkach branży turystycznej lub jednostkach administracyjnych i samorządowych oraz zarządzania placówkami odnowy biologicznej lub pracy eksperckiej.

Liczba studentów w roku akademickim 2016/2017 na kierunku „turystyka i rekreacja” na studiach I stopnia niestacjonarnych, wynosiła 377 osób, oraz 240 na studiach niestacjonarnych II stopnia, stąd też stosunek liczby nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego do liczby studentów wynosi odpowiednio: 1:24 oraz 1:18,5. Zaś na studiach stacjonarnych I stopnia 1:12 oraz 1:3 na studiach stacjonarnych II stopnia. i w pełni spełnia kryteria określone w Dz. U. z 30.09. 2016 r., rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, ustawy z 26.09 2016 r. poz. 1596.

Podsumowując, ZO PKA stwierdza, że grupa nauczycieli akademickich, zaliczonych do minimum kadrowego na podstawie ich oświadczeń, liczby przydzielonych im godzin dydaktycznych ma nie tylko podstawy merytoryczne w postaci wiedzy i dorobku, ale też praktyczne, w postaci doświadczenia zawodowego, do prowadzonych zajęć dydaktycznych na kierunku „turystyka i rekreacja” i spełnia warunki zapisane w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym.

Warto również dodać, iż zarówno osoby wchodzące w skład minimum kadrowego, jak i pozostali nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia ze studentami, w celu podnoszenia swoich kwalifikacji dydaktycznych uczestniczą w licznych kursach i szkoleniach, realizowanych w WSB Wrocław, jak i poza uczelnią. Przykładem mogą być: staże dydaktyczno-naukowe w uczelniach krajowych i zagranicznych, kursy języka obcego zakończone certyfikatem językowym, cykliczne szkolenia realizowane przez Dział E-learningu

dotyczące form i metod kształcenia na odległość, kursy instruktorskie, szkolenie z zakresu skutecznego motywowania siebie i innych, szkolenia z zakresu pracy ze studentami z wykorzystaniem manuali.

Na podstawie raportu samooceny oraz przeprowadzonej wizytacji, za najważniejsze osiągnięcia dydaktyczne Instytutu Turystyki WSB we Wrocławiu, w ostatnich 5 latach, uznać można: stałe wzbogacanie oferty programowej dla studentów, związane z rozwojem specjalności i studiów podyplomowych, możliwością zdobycia dodatkowych certyfikatów; realizacja projektu pn. „Studenci Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu najlepiej wyspecjalizowaną kadrą branży turystycznej” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki; realizacja projektu pn. „Systemowe podnoszenie jakości najwyższym stopniem doskonałości Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu” również w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki; stworzenie i udostępnienie studentom elektronicznych podręczników (tzw. manuali) do wszystkich przedmiotów kierunkowych i specjalnościowych w ramach uruchomionych specjalności na studiach I stopnia oraz do kilku przedmiotów kierunkowych na studiach II stopnia; 4 -te miejsce w Polsce i 1 -sze na Dolnym Śląsku w kategorii szkoły niepubliczne przygotowanie zawodowe w roku 2013 i 2015 oraz w kategorii szkoły o profilu praktycznym w roku 2014 w rankingu kierunków turystycznych branżowego miesięcznika „Wiadomości Turystycznych”; popularyzacja uczelni i kierunku na festiwalach nauki, zajęciach dla uczniów szkół średnich oraz w mediach; opublikowanie przez pracowników WSB Wrocław w ogólnopolskich wydawnictwach dziewięciu podręczników dla studentów kierunku Turystyka i Rekreacja. Są to następujące publikacje: *Finanse turystyki zagranicznej*, 2015; *Podstawy turystyki*, 2015; *Uzdrowiska w Sudetach Zachodnich w latach 1951-1966*, 2016; *Zamki, dwory i pałace w Sudetach, Szlacheckie i arystokratyczne rezydencje w Sudetach polskich*, 2014; *Geoturystyka*, 2012; *Turystyka edukacyjna w kontekście turystyki szkolnej*, 2013; *Przedsiębiorstwo hotelowe; Aspekty ekonomiczne, finansowe i organizacyjne*, 2016; *Nowoczesne finanse przedsiębiorstwa hotelowego*, 2016.

Większość nauczycieli akademickich prowadzi zajęcia w ramach swoich specjalności bądź zgodnych z dorobkiem publikacyjnym oraz doświadczeniem zawodowym, stąd też w grupie osób prowadzących zajęcia na kierunku „turystyka i rekreacja” są również nauczyciele zatrudnieni na umowę zlecenie i praktycy. Dotyczy to m.in. prowadzenia zajęć z takich przedmiotów jak np.: *Działalność biur podróży; Zarządzanie strategiczne w przedsiębiorstwie turystycznym, Zarządzanie kapitałem ludzkim; Organizator konferencji lub eventów, Zarządzanie usługami SPA i Wellness, Obsługa ruchu turystycznego, Polityka turystyczna i rekreacyjna, Aktywna sprzedaż produktów turystycznych*. Są oni również autorami podręczników akademickich oraz członkami Kolegiów Redakcyjnych czasopism branżowych, co w przypadku studiów o charakterze praktycznym jest dosyć istotne. Jednak na podstawie przedstawionych zestawień odnoszących się do obsady zajęć można by sądzić, że Uczelnia w kilku przypadkach nie zapewnia obsady zajęć dydaktycznych przez nauczycieli posiadających odpowiednie przygotowanie kierunkowe oraz dorobek publikacyjny. Przykładem może być powierzenie wykładu i ćwiczeń z przedmiotu „Systemy informacyjne w hotelarstwie” osobie posiadającej tytuł zawodowy magistra reprezentującej obszar nauk przyrodniczych dyscyplinę „geografia” (jednak jak nas poinformowano, osoba ta obecnie jest praktykiem i pracuje jako kierownik recepcji hotelu, jest też mentorem dla branży turystycznej) oraz wykładu „Organizacja turystyki międzynarodowej” doktorowi nauk humanistycznych, w dyscyplinie nauki o sztuce, (jak wynika z zestawienia obsady zajęć - III rok studia stacjonarne I stopnia WSB) – w tym przypadku nie ma zasadności prowadzenia tych zajęć. Za obsadę zajęć dydaktycznych w Uczelni odpowiedzialni są kierownicy zespołów dydaktycznych.

Na Wydziale realizującym kierunek w ciągu ostatnich 5 lat pozytywnie zakończono: 3 postępowania habilitacyjne i 3 doktorskie. Pracownikom po uzyskaniu stopnia naukowego wypłacane są premie, a koszty związane z realizacją przewodów naukowych pokrywane są

przez Uczelnię. System wsparcia i motywowania kadry do rozwoju zawodowego, naukowego i dydaktycznego przewiduje dodatki do płacy zasadniczej w przypadku wyróżnienia się pracowników i uzyskiwania wysokich ocen wśród studentów w procesie ankietyzacji, a w przypadku zdobytych punktów za publikacje wynagradza się pracowników raz do roku. W Uczelni funkcjonuje również system nagród Rektora za działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną. Ponadto osoby starające się o awans naukowy mogą ubiegać się o udzielenie urlopu naukowego oraz obniżenie pensum. Funkcjonuje także system mini grantów naukowych, w ramach którego finansowane są badania naukowe, konferencje, tłumaczenia i publikacje.

Na podstawie przeprowadzonej wizytacji, analizy dokumentów oraz rozmów z nauczycielami akademickimi ZO PKA może stwierdzić, iż Jednostka generalnie dba o prawidłowy dobór kadry, kreuje warunki motywujące do rozpoznawania potrzeb rozwojowych i doskonalenia kadry oraz zapewnia jej rozwój. Głównym kryterium w doborze kadry dydaktycznej są kompetencje dydaktyczne oraz dorobek naukowy i /lub doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią. Jako kryterium doboru, a także oceny własnej, w wystarczającym stopniu wykorzystuje się również wyniki oceny dokonywanej przez studentów w procesie ankietyzacji. Do kształtowania działań projakościowych związanych z kadrą wykorzystuje się ponadto wyniki hospitacji, które wskazują iż uzyskują oni na ogół pozytywne opinie dotyczące sposobu realizacji zajęć dydaktycznych.

Zatrudnienie na stanowiskach naukowo-dydaktycznych odbywa się w drodze konkursu.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Kadra dydaktyczna na kierunku „turystyka i rekreacja” liczy 51 osób, jest kompetentna i zaangażowana w proces dydaktyczny. Liczba i dorobek naukowy oraz kompetencje dydaktyczne i zawodowe nauczycieli akademickich, w tym minimum kadrowego oraz innych osób prowadzących zajęcia ze studentami, a także realizowana w Jednostce polityka kadrowa zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiąganie przez studentów zakładanych efektów kształcenia.

Wydział Finansów i Zarządzania WSB spełnia wymogi określone dla minimum kadrowego na kierunku „turystyka i rekreacja” na poziomie studiów I i II stopnia. Do minimum kadrowego pierwszego stopnia zaliczono 16 pracowników naukowo-dydaktycznych (3 profesorów tytularnych i 4 doktorów habilitowanych oraz 9 ze stopniem naukowym doktora), zaś do minimum kadrowego na drugim stopniu kształcenia zakwalifikowano 13 nauczycieli akademickich (3 profesorów, 3 doktorów habilitowanych i 7 doktorów). Osoby te posiadają dorobek naukowy w obszarze nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, dziedzinie nauk o kulturze fizycznej, a także w obszarze nauk przyrodniczych, dziedzinie nauk o Ziemi, dyscyplinie geografia oraz w obszarze nauk społecznych dziedzinie ekonomia, dyscyplinie ekonomia i nauki o zarządzaniu a Większość z nich posiada również doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. Doświadczenie zawodowe nauczycieli akademickich jest bogate i zróżnicowane, dotyczy: m.in. członkostwa w zespołach eksperckich i stowarzyszeniach, pracy w organizacjach turystycznych, zatrudnienia w firmach o profilu działalności zbieżnym z profilem kształcenia na ocenianym kierunku. Jednostka stara się zapewnić prawidłową obsadę zajęć dydaktycznych, uwzględniając zgodność dorobku naukowego i kompetencji dydaktycznych oraz zawodowych nauczycieli akademickich, a także innych osób prowadzących zajęcia. Dobrą praktyką jest realizacja zajęć dydaktycznych przy współudziale przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego. Na ocenianym kierunku zajęcia (w szczególności przedmioty specjalnościowe) prowadzą praktycy (12 osób), w tym m. in. dyrektorzy hoteli, kierownicy recepcji, trenerzy biznesu.

Uczelnia stara się o prawidłowy rozwój kadry i w sposób ciągły dobiera osoby z odpowiednim dorobkiem naukowym i/lub doświadczeniem zawodowym i odpowiednimi dyscyplinami

naukowymi do swojego grona. Jednostka prowadzi kompleksową i wieloaspektową ocenę jakości kadry, uwzględniając osiągnięcia dydaktyczne oraz zawodowe uzyskane poza Uczelnią jako kryterium doboru i oceny, jak również wykorzystuje wnioski z oceny dokonywanej przez studentów jako podstawę do doskonalenia kadry oraz prowadzenia polityki kadrowej. Jasno i jednoznacznie sformułowane kryteria oceny pracowników naukowo-dydaktycznych przez Władze Wydziału stanowią element oddziałujący pozytywnie na jakość kadry. Kompetencje praktyczne kadry pokrywają zakres nauczania turystyki i rekreacji na wszystkich stopniach prowadzonej edukacji. Samodzielnych pracowników naukowych charakteryzuje relatywnie wysoka średnia wieku.

Dobre praktyki

Nie wystąpiły

Zalecenia

- Zaleca się ciągłą weryfikację obsady zajęć dydaktycznych, tj. przydzielania zajęć dydaktycznych osobom posiadającym odpowiednie przygotowanie kierunkowe, doświadczenie zawodowe oraz dorobek publikacyjny.
- Należy również zwrócić uwagę na systematyczne uzupełnianie dokumentacji osobowej pracowników stanowiących minimum kadrowe, w szczególności w zakresie potwierdzenia umiejętności praktycznych zdobytych poza uczelnią.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

W Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu, współpracą z rynkiem pracy zajmuje się Instytut Współpracy z Biznesem, biuro karier WSB we Wrocławiu oraz menedżer kierunku turystyka i rekreacja. Oceniany kierunek posiada powołaną dla siebie Radę Biznesu. Składa się ona z przedstawicieli 6 podmiotów gospodarczych m.in. Portu Lotniczego Wrocław S.A.; Hotelu Mercure Centrum Wrocław, Travelplanet, Hasta la Vista, inne. Są to podmioty reprezentujące branżę w pełni zgodną z ocenianym kierunkiem studiów. Porozumienia o współpracy podpisane są z dwoma podmiotami z listy członków Rady Biznesu i jedną instytucją zrzeszającą pracodawców i przedsiębiorców – Zachodnią Izbą Gospodarczą, która jak wynika z przedstawionych dokumentów, nie jest członkiem Rady Biznesu. Współpraca jest systematyczna i dość różnorodna, a porozumienia dotyczą m.in. współdziałania w zakresie organizacji staży i praktyk, opiniowania kierunków rozwoju Uczelni, programów kształcenia i treści przedmiotów oferowanych w WSB we Wrocławiu, możliwości współprowadzenia zajęć dydaktycznych w zakresie przedmiotów specjalnościowych. W spotkaniu jakie miało miejsce w trakcie wizytacji między ekspertami Zespołu Wizytującego PKA a przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego WSB we Wrocławiu wzięło udział kilku przedstawicieli środowiska pracodawców. Ustalono, że Rada Biznesu dla ocenianego kierunku spotyka się przynajmniej raz w roku. Potwierdzeniem są dostarczone protokoły z posiedzeń z dnia 26.10.2016 roku oraz 4.10.2017 roku. Płynące wnioski z posiedzeń są konstruktywne i wdrażane w funkcjonowanie kierunku. Dotyczyły one jak do tej pory m.in. zakupu przez Uczelnię aktualnych na rynku turystycznym, informatycznych systemów rezerwacyjnych. Dostrzega się zatem realny wpływ otoczenia społeczno-gospodarczego na kształcenie praktyczne studentów ocenianego kierunku choć w większości przypadków ma on pośredni charakter. Na pytanie dot. konkretnego udziału interesariuszy zewnętrznych w tworzeniu programu kształcenia i koncepcji kształcenia, które zapisy w programie kształcenia znalazły się na wyraźną ich sugestię, nie udało się jednak uzyskać jednoznacznej odpowiedzi. Tym niemniej, przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego obecni na spotkaniu z ZO PKA

potwierdzili rozmowy z menedżerem kierunku na tematy dot. upracticzniania kierunku, doboru przedmiotów kształcenia, programu praktyk, tworzeniu założeń dot. zakładanych efektów kształcenia. Nie znalazło to jednak potwierdzenia w protokołach z posiedzeń Rady Biznesu, co wskazuje na głównie nieformalną współpracę z interesariuszami zewnętrznymi w zakresie kształtowania i ewentualnej modyfikacji oferty edukacyjnej. Podmioty, z którymi podpisane są porozumienia o współpracy wywiązują się z przyjętych na siebie zobowiązań. Studenci odbywają w nich praktyki zawodowe, pracownicy – praktycy uczestniczą w procesie dydaktycznym realizując część zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym. Odbywanie praktyk jest sformalizowane. Studenci mogą skorzystać z rekomendowanych przez Uczelnię miejsc odbywania praktyk lub proponować inne miejsca. W roku akademickim 2016/2017 praktyki na ocenianym kierunku odbywały się w 110 różnych podmiotach z terenu całego kraju. Obecni na spotkaniu przedstawiciele pracodawców potwierdzili składane propozycje pracy studentom po odbyciu praktyk zawodowych, co potwierdza w sposób pośredni skuteczne osiągnięcie efektów kształcenia poprzez praktyki.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Powołaną Radę Biznesu stricte dla ocenianego kierunku należy uznać jako mocną stronę WSB we Wrocławiu. Udział członków Rady Biznesu jest widoczny we współpracy dotyczącej organizacji staży i praktyk zawodowych, natomiast mniej w obszarze tworzenia koncepcji i programów kształcenia.

Dobre praktyki

Nie wystąpiły.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Wydział stworzył warunki do udziału studentów w międzynarodowych programach mobilności ERASMUS+, oraz wyjazdów na praktyki i staże zawodowe, do uczelni, z którymi WSB podpisała stosowne porozumienia (50 partnerskich uczelni w Europie). W ramach programu Erasmus + rocznie na studia zagraniczne wyjeżdża 25 studentów WSB, natomiast około 20 studentów korzysta z oferty wyjazdu na staże zawodowe do takich krajów jak: Irlandia, Hiszpania, Holandia, Niemcy i Turcja, są to głównie studenci ocenianego kierunku. Możliwość wyjazdu do partnerskich uczelni ma także kadra dydaktyczna oraz pracownicy administracyjni (w latach 2015-2016 wyjechało z tej ostatniej grupy 5 osób). Udział kadry w umiejdzynarodowieniu procesu kształcenia polega na wygłaszaniu wykładów na uczelniach we Francji, Czechach, Niemczech, Hiszpanii. Od roku akademickiego 2007/2008 do WSB przyjeżdżają także studenci zagraniczni (np. z Francji, Hiszpanii, Belgii, Niemiec, Danii, Turcji, Litwy). W ostatnim roku akademickim (2016/2017) WSB przyjęła na studia w ramach programu Erasmus+ 27 studentów, którzy studiują na specjalnościach anglojęzycznych.

Programy studiów, obsługa administracyjna, oferta programu Erasmus+ oraz strona internetowa są dostosowane do realizacji wymian międzynarodowych.

Ważnym elementem procesu umiejdzynarodowienia jest także udział studentów w realizowanych lektorach (wybór spośród języka angielskiego, niemieckiego, hiszpańskiego i włoskiego). Poza tym procesowi internacjonalizacji służy język obcy branżowy, a na studiach II stopnia „turystyki i rekreacji” studentom oferowana jest potencjalnie specjalność w języku angielskim, która jak dotąd nie była uruchamiana ze względu na brak dostatecznej liczby chętnych. Studenci w przypadku wyboru tej specjalności mogliby realizować wszystkie

przedmioty kształcenia ogólnego i kierunkowego identyczne, jak w przypadku pozostałych specjalności, lecz prowadzone w języku angielskim oraz 14 modułów specjalnościowych. Natomiast w ramach specjalności *Zarządzanie hotelem* realizowany jest moduł Business English, składający się z: Written English for Tourism i Offer presentation. Ponadto docelowo na studiach I stopnia planuje się realizację specjalności *Turystyka międzynarodowa* w języku angielskim, a obecnie zastąpienie części modułów prowadzonych w języku polskim modułami realizowanymi w języku angielskim. Dotyczyć to ma takich przedmiotów jak: *Różnice kulturowe, Organizacja turystyki międzynarodowej, Negocjacje i protokół dyplomatyczny oraz Informacja turystyczna*, (jednak ze względu na ograniczone kompetencje językowe studentów, co wynika z badań sondażowych, wprowadzenie tych zmian jest obecnie niemożliwe). Zaś na studiach II stopnia w języku angielskim prowadzonych jest obecnie pięć przedmiotów, takich jak: *Regiony turystyczne, Współczesne problemy społeczno-gospodarcze, Polityka turystyczna i rekreacyjna, Współczesne trendy w rozwoju turystyki i rekreacji oraz Zarządzanie projektem UE w turystyce i rekreacji*.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział oferuje możliwość udziału w międzynarodowych programach mobilności zarówno studentom jak i wykładowcom. Elementem procesu umiędzynarodowienia jest także udział studentów w realizowanych lektorach, w szczególności nauka języka branżowego. Ponadto, na studiach II stopnia „turystyki i rekreacji” prowadzonych jest pięć przedmiotów w języku angielskim i studentom oferowana jest cała specjalność, w ramach której mają być realizowane wszystkie przedmioty kształcenia ogólnego i kierunkowego w języku angielskim oraz 14 modułów specjalnościowych. Jednak ze względu na zbyt małą liczbę chętnych studentów specjalność ta nie została uruchomiona co sprawia, że w praktyce umiędzynarodowienie jest na stosunkowo niskim poziomie.

Dobre praktyki

Nie wystąpiły.

Zalecenia

- Zaleca się dalszą intensyfikację procesu umiędzynarodowienia
- Należy podjąć działania mające na celu motywowanie studentów do zaangażowania się w naukę języków obcych, a w szczególności języka angielskiego (np. poprzez spotkania i rozmowy uświadamiające studentom korzyści płynące ze znajomości języków obcych).

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

- 7.1. Infrastruktura dydaktyczna oraz wykorzystywana w praktycznym przygotowaniu zawodowym
- 7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne
- 7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Wydział dysponuje stosowną infrastrukturą dydaktyczną i naukową, umożliwiającą realizację kształcenia o profilu praktycznym. Zaplecze dydaktyczne i administracyjne Wydziału Finansów i Zarządzania Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu, zlokalizowane jest w kampusie składającym się z sześciu zmodernizowanych budynków w dobrym stanie technicznym w centrum miasta. Uczelnia dysponuje łącznie 1 salą konferencyjną, 6 aulami, 8 salami wykładowymi, 109 salami ćwiczeniowymi, 5 salami lektorskimi, 20 pracowniami komputerowymi (w tym dwoma mobilnymi), czytelnią internetową, pomieszczeniami

biurowymi oraz zapleczem gastronomicznym i strefami odpoczynku dla studentów w każdym budynku. Wszystkie sale wykładowe i 92 sale ćwiczeniowe wyposażone są w rzutniki multimedialne. Dodatkowo dydaktycy na zajęciach mogą wykorzystywać wypożyczane rzutniki multimedialne (łącznie 40 rzutników do ich dyspozycji). W salach tradycyjne tablice systematycznie wymieniane są na sucho ścieralne. W budynku A zlokalizowane są ponadto dwie pracownie dydaktyczne, dedykowane studentom Turystyki i Rekreacji. Na uwagę zasługuje Pracownia Geografii Turyzmu i Krajoznawstwa przeznaczona do realizacji ćwiczeń z takich przedmiotów, jak: Geografia turystyczna, Krajoznawstwo z elementami historii architektury, czy Regiony turystyczne. Pracownia jest wyposażona w niezbędne pomoce dydaktyczne, do prawidłowej realizacji tych przedmiotów tj.: mapy, atlasy, przewodniki turystyczne, plansze poglądowe, itp. Drugą pracownią dydaktyczną jest Pracownia E-biznesu turystycznego, w której realizowane są takie przedmioty, jak: *Technologia informacyjna, Systemy informacyjne w hotelarstwie, Nowoczesne systemy rezerwacyjne, Narzędzia informatyczne wykorzystywane w hotelach*. Pracownia dysponuje 19 stanowiskami komputerowymi, które obok typowego oprogramowania, posiadają także dwa specjalistyczne programy komputerowe wykorzystywane przez studentów turystyki i rekreacji podczas realizacji ww. przedmiotów (system rezerwacyjny – MerlinX oraz program do wsparcia procesu zarządzania hotelem – Ekoncept), posiadają także oprogramowanie statystyczne IBM SPSS. Ponadto w budynku H znajduje się magazyn sprzętu rekreacyjnego i animacyjnego, wykorzystywany w procesie kształcenia w ramach modułów związanych z rekreacją ruchową, organizacją czasu wolnego i oraz turystyką aktywną, takich jak: *Podstawy rekreacji, Programowanie i organizację rekreacji, Metodyka pracy animatora rekreacji, Formy animacji w rekreacji, Gry rekreacyjne, Pierwsza pomoc przedmedyczna, Techniki relaksacyjne, Fizjologiczne i zdrowotne aspekty rekreacji, Projektowanie usług turystyki aktywnej i Projektowanie usług turystyki przygodowej i ekstremalnej*. W ramach wyposażenia dydaktycznego znajdują się jeszcze 2 zestawy gry planszowej Prawa konkurencji – dotyczącej kwestii zarządzania strategicznego (strategia konkurencji) w hotelu, wykorzystywana na przedmiocie Ekonomia turystyki i rekreacji, co należy ocenić bardzo pozytywnie.

Dodatkowo na potrzeby prowadzonych zajęć Uczelnia wynajmuje pomieszczenia w Zespole Szkół Integracyjnych przy ulicy Nowodworskiej, mając dodatkowo do dyspozycji: 15 sal ćwiczeniowych, 7 sal lektorskich, 4 sale komputerowe i centrum multimedialne. Dla potrzeb zajęć z wychowania fizycznego Uczelnia wynajmuje 3 sale sportowe w szkołach i 2 sale sportowe w centrach rekreacyjnych, 3 pływalnie, siłownię, kort tenisowy, kort do badmintonu, salę do gry w bilard. Studenci turystyki i rekreacji podczas zajęć terenowych, korzystają także z następujących obiektów: Hotelarstwo – Park Hotel Diament we Wrocławiu; Programowanie i organizacja rekreacji – Centrum Sportowe Hasta la Vista (siłownia, sale fitness, boiska do squasha, badmintonu i tenisa stołowego); Formy animacji w rekreacji – Centrum Sportowe Hasta la Vista; Formy aktywności turystyczno-rekreacyjnej (tygodniowy obóz letni) – Ośrodek Dydaktyczno-Sportowy AWF Wrocław w Olejnicy, w którym do dyspozycji studentów są m.in.: baza noclegowa i gastronomiczna, przystań żeglarska i kajakowa, basen kąpielowy, kąpielisko z plażą nad jeziorem, siłownia, sauna, korty tenisowe i boiska do piłki siatkowej, koszykowej, badmintonu, kręgielnia, stół do tenisa stołowego i pole karawaningowe. W toku studiów I i II stopnia realizowane są jeszcze następujące zajęcia terenowe w ramach modułów: (1) Organizacja technik i usług hotelarskich – wizyta studyjna w dolnośląskich hotelach, (2) Podstawy turystyki – gry miejskie we Wrocławiu, (3) Usługi SPA i Wellness – wizyta studyjna we wrocławskich zakładach odnowy biologicznej, (4) Tworzenie i zarządzanie produktami SPA i Wellness – wizyta studyjna w dolnośląskich uzdrowiskach, (5) Projektowanie usług turystyki aktywnej – impreza turystyki aktywnej organizowana przez studentów, (6) Turystyczne formy aktywności – impreza turystyki pieszej, górskiej organizowana przez studentów w Karkonoszach. Warto podkreślić, iż przedstawiciele pracodawców wchodzący w

skład Rady Biznesu udostępniają swoją bazę (m.in. hotele) na realizację zajęć terenowych (np. wizyty studyjne).

Studenci mają także swobodny, nieograniczony i szerokopasmowy dostęp do Internetu poprzez sieć bezprzewodową – łącze światłowodowe i zewnętrzna linia dostępowa o prędkości 100 Mb/s. Uczelnia posiada także studio multimedialne wyposażone w profesjonalny sprzęt video, a także oprogramowanie: Adobe production premium pro, Adobe premiere pro, Photoshop, After effects. W Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu użytkowana jest, podobnie jak w całym holdingu Szkół Bankowych, platforma e-learningowa Moodle. Została ona zaadoptowana na potrzeby holdingu i jest ujednolicona dla wszystkich uczelni. Dostęp do niej mają studenci i pracownicy po zalogowaniu się do wewnętrznego systemu Uczelni. Dzięki dostępowi do platformy edukacyjnej Moodle wykładowcy mają szeroki wachlarz aktywności w komunikacji ze studentami opartych na feedbacku. Można korzystać z forum dyskusyjnych, czatów, zadań i warsztatów. Studenci i wykładowcy pobierają również manuale i studia przypadków, z Biblioteki Manuali, zlokalizowanej na Moodle. Dział E-learningu i Multimediów zarządza dostępnością materiałów, zajmuje się archiwizacją aktywności oraz pomaga wykładowcom i studentom w obsłudze platformy.

Pięć z sześciu budynków Uczelni, w których odbywają się zajęcia są przyjazne osobom z niepełnosprawnościami (o charakterze ruchowym, wzrokowym i słuchowym) i są w całości przystosowane dla ich potrzeb. Pod kątem osób z niepełnosprawnościami o charakterze ruchowym (sensorycznym) budynki zostały wyposażone w windy, podjazdy, poręcze, wygodne ławki, krzesła, odpowiednio też przystosowano zaplecze sanitarne itp. Pod kątem osób z niepełnosprawnościami o charakterze wzrokowym został od podstaw zastosowany wystrój wnętrz uwzględniający kontrasty (zastosowane kolory ścian, kolumn, drzwi, klamek, itp.), jednolite oświetlenie (światło led), informacje alfabetem Braille'a na tabliczkach informacyjnych jak i również na tablicach orientacyjno-przestrzennych techniką reliefową. Ciągi komunikacyjne wewnątrz budynków, w tym klatki schodowe, oraz między budynkami zostały również odpowiednio oznaczone. Wybrane pomieszczenia wyposażone są w nowoczesne wysokiej jakości rzutniki wielkoformatowe oraz tablice interaktywne. Pod kątem osób z niepełnosprawnościami o charakterze słuchowym parametry akustyczne pomieszczeń dydaktycznych zostały wykalibrowane poprzez odpowiednie dźwiękoszczelne okna (pokrycia okienne), opuszczone sufity, dobrany układ siedzących uczestników jak i (ultra) wyciszoną klimatyzację. Obok udogodnień o charakterze stacjonarnym, Uczelnia posiada także sprzęt specjalistyczny będący do dyspozycji studentów, tj.: dyktafony, poduszki sensomotoryczne, krzesła z miękkim obiciem (memory foam), laptopy, głośniki komputerowe, czytniki kart różnego rodzaju, elektroniczne lupy przenośne, systemy FM dla słabosłyszących, specjalistyczne mikrofony do telefonów komórkowych, słuchawki, pętle indukcyjne, itp. Reasumując należy stwierdzić, iż baza dydaktyczno-naukowa Uczelni, jak i Wydziału (w tym baza w której odbywają się zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym studentów ocenianego kierunku) w pełni zapewnia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Studenci kierunku „turystyka i rekreacja” oraz pracownicy Wydziału mają do swojej dyspozycji Bibliotekę wyposażoną w 81 308 vol. książek z czego 7% stanowią książki dla kierunku „turystyka i rekreacja”. Zasoby biblioteki oprócz bogatych pozycji książkowych zawierają czasopisma, w tym czasopisma i książki elektroniczne oraz bazy danych. Biblioteka zapewnia studentom zdalny dostęp (z Uczelni oraz z domu) do baz licencjonowanych w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki oraz do 6 baz finansowanych ze środków Uczelni (m.in. Legalis, LEX Omega, Serwis HR). Prenumerata czasopism obejmuje 149 tytułów oraz 256 tytułów w wersji on-line. Studenci mają dostęp do ok. 1100 tytułów książek elektronicznych na platformie IBUK Libra. Uczelnia posiada również własną platformę cyfrową – Bibliotekę Cyfrową WSB, gdzie publikuje, na zasadzie Open Access, prace naukowe kadry. Przestronna,

wygodna czytelnia liczy 36 miejsc i 11 stanowisk komputerowych ze stałym łączem internetowym i możliwością drukowania. W czytelni dostępny jest zbiór czasopism, encyklopedie, słowniki, albumy i wydzielony księgozbiór podręczny – potwierdziła to wizytacja biblioteki przez członków ZO). Powierzchnia całej biblioteki wynosi około 260 m² i składa się z dwóch części: wypożyczalni z wolnym dostępem do zbiorów oraz czytelnia. W wypożyczalni jest dostępny księgozbiór, tj. podręczniki i literatura uzupełniająca przedstawiona w sylabusach poszczególnych przedmiotów, co potwierdzili studenci na spotkaniu z ZO PKA. Potwierdza to również ZO PKA, tzn. kompleksowość zakresu tematycznego i zasięgu językowego zasobów bibliotecznych, informacyjnych oraz edukacyjnych jest zgodna z potrzebami kształcenia, wynikającymi z realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku, w tym w szczególności Uczelnia zapewnienia dostępność piśmiennictwa zalecanego w sylabusach, w liczbie egzemplarzy dostosowanych do liczebności studentów, oraz aktualność zasobów, mających w szczególności na celu osiąganie przez studentów efektów w zakresie umiejętności praktycznych (m.in. przygotowanie projektów). Ponadto każdy student oraz dydaktyk może złożyć w bibliotece propozycje zakupu, która jest realizowana przez Uczelnię.

Należy też podkreślić, iż na Wydziale stworzono i udostępniono studentom elektroniczne podręczniki (tzw. manuale) do wszystkich przedmiotów kierunkowych i specjalnościowych w ramach uruchomionych specjalności na studiach I stopnia oraz do kilku przedmiotów kierunkowych na studiach II stopnia. Studenci i pracownicy poprzez platformę Moodle mają do nich dostęp (Biblioteka Manuali), a nad prawidłowym funkcjonowaniem platformy czuwa Dział E-learningu i Multimediów. Zarówno wypożyczalnia, jak i czytelnia są dostępne dla studentów w każdy dzień tygodnia w godzinach od 9.00 do 17.00.

Na Uczelni corocznie przeprowadzane są badania atrybutów marki (BAM), które obejmują również bazę dydaktyczną, w tym system biblioteczno-informacyjny. W badaniu tym biorą udział różne grupy interesariuszy, tj. studenci, pracownicy naukowo-dydaktyczni, pracownicy administracyjni oraz przedstawiciele praktyki gospodarczej. Analizą w/w badań w obrębie kierunku „turystyka i rekreacja”, zajmuje się menedżer kierunku, który zgłasza władzom Uczelni i Wydziału postulowane kierunki zmian i usprawnień. I tak w planach inwestycyjnych Wyższej Szkoły Bankowej jest dalszy rozwój laboratoriów VDI, co pozwoli na przygotowywanie wielu środowisk programistycznych i oferowanie ich użytkownikowi do wyboru – to z kolei pozwoli studentowi na podejmowanie decyzji, co do wyboru środowiska programistycznego w chwili uruchamiania komputera. Ponadto, jak wynika z Raportu samooceny planowane jest utworzenie pracowni dydaktycznej hotelarstwa, która ma być zlokalizowana w jednostce mieszkalnej jednego z wrocławskich hoteli. W budżecie Instytutu Turystyki zaplanowano także środki finansowe na zakup kolejnych pakietów specjalistycznego oprogramowania oraz sprzętu rekreacyjnego na potrzeby zajęć dydaktycznych. Stale uzupełniana jest również baza książek i czasopism naukowych i branżowych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Oceniana Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną oraz infrastrukturą konieczną do praktycznego przygotowania zawodowego, umożliwiającą realizację programu kształcenia i osiągnięcie przez studentów, w tym studentów niepełnosprawnych, zakładanych efektów kształcenia, jak też wykonywanie czynności praktycznych przez studentów, a także realizację projektów.

Studenci kierunku „turystyka i rekreacja” WSB mają możliwość korzystania z aktualnych zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym o zasięgu międzynarodowym, jak również innych zasobów edukacyjnych właściwych dla ocenianego kierunku, a w szczególności mają dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach. Na uwagę zasługują tzw. manuale, znacznie ułatwiające dostępność do zalecanej literatury, a tym samym usprawniające proces

kształcenia.

Baza dydaktyczna Wydziału, w tym sale audytorijne, wykładowe oraz laboratoria komputerowe, a także system biblioteczno-informacyjny i inne zasoby edukacyjne jest systematycznie monitorowana (poprzez badanie atrybutów marki BAM – raz do roku), a nad jej doskonaleniem i koniecznymi zmianami czuwa menedżer kierunku, który analizuje wyniki przeprowadzonych badań i zgłasza Władzom Uczelni postulowane zmiany i usprawnienia. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” w pełni odpowiada potrzebom studentów a także, z punktu widzenia tej grupy społeczności akademickiej, potrzebom dydaktycznym. Jak nas poinformowano Instytut Turystyki posiada środki finansowe na dalszą modernizację bazy dydaktycznej, w tym na zakup kolejnych pakietów specjalistycznego oprogramowania celem dalszego doskonalenia jakości kształcenia.

Dobre praktyki

Za dobrą praktykę należy uznać udostępnianie studentom elektronicznych podręczników (tzw. manuali, które opracowali nauczyciele akademicki) do wszystkich przedmiotów kierunkowych i specjalnościowych w ramach uruchomionych specjalności na studiach I stopnia.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

W czasie spotkania z ZO PKA, studenci kierunku turystyka i rekreacja oraz przedstawiciele Samorządu Studenckiego, pozytywnie odnieśli się do udzielanego wsparcia przez władze Wydziału. Za szczególną formę wsparcia wskazano przekazywanie niezbędnych informacji dostępnymi kanałami (tablice ogłoszeniowe, strona internetowa). Ponadto pozytywnie odniesiono się do dostępności nauczycieli akademickich na konsultacjach, dostępności do zasobów bibliotecznych oraz działalności Biura Karier. Wyrażono pozytywną opinię o udostępnieniu wydzielonych miejsc oraz dostosowaniu infrastruktury dla osób wychowujących dzieci. Osoby te, mogą przychodzić na Uczelnię z dzieckiem i zostawić je na czas zajęć pod opieką w wyznaczonym do tego celu pomieszczeniu. Studenci ocenianego kierunku odbywają część zajęć w formie e – learningu, m.in. zajęcia z języka angielskiego. Wyrażono także pozytywną opinię o sylabusach jako formie wsparcia procesu dydaktycznego, które są dla dostępne dla studentów poprzez platformę internetową. Ponadto, stworzono i udostępniono studentom elektroniczne podręczniki (tzw. manuale) do wszystkich przedmiotów kierunkowych i specjalnościowych w ramach uruchomionych specjalności na studiach I stopnia oraz do kilku przedmiotów kierunkowych na studiach II stopnia. Oprócz tego pracownicy WSB Wrocław opublikowali w ogólnopolskich wydawnictwach dziewięć dedykowanych podręczników dla studentów kierunku Turystyka i Rekreacja.

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość uzyskania wsparcia materialnego w formie stypendium socjalnego, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych, stypendium rektora dla najlepszych studentów oraz zapomogi, a także stypendium Ministra Nauki

i Szkolnictwa Wyższego. Studenci uczestniczący w spotkaniu z ZO PKA pozytywnie ocenili motywacyjny charakter stypendium rektora. System przydzielania świadczeń pomocy materialnej jest w opinii studentów transparentny i przejrzysty. Szczegółowych informacji zasięgają oni w Regulaminie Pomocy Materialnej, Samorządzie Studenckim lub w Dziekanacie. Dodatkową formą motywacji jest konkurs na najaktywniejszego studenta, realizowany przez WSB we Wrocławiu.

Jednostka umożliwia działalność kół naukowych i Samorządu Studenckiego poprzez dofinansowanie przedsięwzięć, w tym również adresowanych do osób niepełnosprawnych. Zarówno polscy jak i zagraniczni studenci ocenianego kierunku mogą liczyć na wsparcie w zakresie wymian międzynarodowych oraz odbywania studiów w języku angielskim. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie ocenili zarówno wsparcie udzielane im w procesie rekrutacji. Znaczną część informacji w zakresie tej kwestii czerpali oni ze strony internetowej Uczelni. Studenci swoje uwagi zgłaszają głównie do Samorządu Studenckiego lub Menadżera Kierunku turystyka i rekreacja. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wyrazili pozytywną opinię o kontakcie z władzami Wydziału oraz obsłudze administracyjnej.

Proces kształcenia i obsługę studentów wspierają systemy Ekstranet oraz Moodle. Systemy te spełniają oczekiwania studentów zarówno w zakresie obsługi administracyjnej jak i wsparcia dydaktycznego. Studenci ocenianego kierunku, posiadający orzeczenie o niepełnosprawności mają możliwość uzyskania wsparcia Pełnomocnika Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych, którego zadaniem jest definiowanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami, organizowanie form wsparcia oraz propozycje dostosowania procesu kształcenia do takich osób. Studenci niepełnosprawni korzystają głównie ze stypendiów specjalnych, urządzeń wspomagających realizację procesu kształcenia (powiększalniki tekstu, syntezy mowy, dyktafony). Studenci kierunku turystyka i rekreacja korzystają z usług Biura Karier głównie w zakresie poszukiwania praktyk, staży oraz ofert pracy. Studenci uczestniczący w spotkaniu z ZO PKA pozytywnie odnieśli się do działalności Biura, zaznaczając, że wielu z nich korzysta z ofert i przedsięwzięć BK, głównie z uwagi na praktyczny profil kierunku i konieczność odbycia 360-ciu godzin praktyki. Ponadto, przedstawiciele Samorządu Studenckiego przekazali ZO PKA pozytywną opinię dotyczącą przekazywania informacji i współpracy pomiędzy władzami Jednostki a Samorządem Studenckim i organizacjami studenckimi. Studenci ocenianego kierunku dokonują oceny procesu dydaktycznego po każdym semestrze, a także dodatkowo biorą udział w cyklicznym Badaniu Atrybutów Marki, odnoszącym się do szerokiego zakresu oceny funkcjonowania Uczelni (w tym m.in. infrastrukturę, obsługę administracyjną).

Głównym mechanizmem motywującym do nauki i rozwoju jest stypendium rektora dla najlepszych studentów oraz możliwość zdobycia umiejętności praktycznych na ocenianym kierunku. Studenci pozytywnie odnieśli się do organizacji procesu dydaktycznego, w tym powiązanie realizowanych zajęć z praktyką. Dotyczy to zarówno prowadzenia zajęć przez osoby z otoczenia społeczno – gospodarczego jak również organizacja wizyt i wyjazdów studyjnych do hoteli i ośrodków czasowych.

System opieki studentów w procesie kształcenia jest rozwijany, doskonalony i poddawany ewaluacji w ramach wydziałowego systemu zapewnienia jakości kształcenia. W szczególności system ten obejmuje proces ankietyzacji zajęć dydaktycznych oraz obejmujące szerszy zakres - Badanie Atrybutów Marki. Udział studentów w doskonaleniu procesu kształcenia polega na udziale w pracach stosownych organów kolegialnych oraz wyrażanie opinii i zgłaszanie propozycji. Uczelnia stwarza warunki rozwoju edukacyjnego i pozaedukacyjnego studentów, jednak w tym drugim przypadku zaangażowanie osób studiujących jest niskie.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

System wsparcia studentów kierunku turystyka i rekreacja w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu obejmuje szereg działań i procesów mających za zadanie doskonalenie jakości kształcenia. Zarówno studenci oraz przedstawiciele Samorządu Studenckiego wyrazili pozytywną opinię o sposobie wsparcia w procesie kształcenia. Zdecydowanie mocnymi stronami są wsparcie studenckich kół naukowych, współpraca z Akademickim Inkubatorem Przedsiębiorczości, dostosowanie infrastruktury do osób niepełnosprawnych oraz osób wychowujących dzieci. Ponadto mocną stroną jest możliwość zaliczenia odbytego wcześniej zatrudnienia w poczet praktyk oraz możliwość podjęcia studiów II stopnia w języku angielskim. Słabą stroną pozostaje brak dostatecznej liczby miejsc parkingowych dla studentów oraz zaangażowanie studentów w rozwój pozaedukacyjny.

Dobre praktyki

- Zapewnienie studentom wychowującym dzieci odpowiednich warunków organizacyjnych i infrastrukturalnych do pozostawienia ich na czas zajęć pod opieką na terenie Wydziału.
- Organizacja konkursu na najaktywniejszego studenta.

Zalecenia

Brak

5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
- należy określić misję kierunku oraz zadbać o działalność kierunku na rynku edukacyjnym miasta i regionu;	- uchybienie usunięte; aktualnie brak zastrzeżeń do misji
- zasady dyplomowania wymagają bardziej rzetelnego opracowania; zwrócić należy szczególną uwagę, iż zastrzeżenia budzi poziom prac dyplomowych, których tematyka nie zawsze koresponduje z obszarami zainteresowań naukowych adekwatnymi dla kierunku turystyka i rekreacja;	- na Wydziale Finansów i Zarządzania opracowano Manuale dla kierunków, jako rekomendowane zasady pisania pracy dyplomowej- licencjackiej i magisterskiej zawierające opis: kwalifikacji zdobywanych na seminarium dyplomowym, przebiegu seminarium, warunków i sposobu oceniania, metod sprawdzenia efektów kształcenia, literatury, zawartości pracy licencjackiej, założeń, układu pracy, konstrukcji, dokładności relacji, wkładu własnego, terminologii, wymogów językowych, estetyki, metodologicznych podstaw badań własnych, zmiennych i ich kategorii, metod, technik i narzędzi badawczych, organizacji i przebiegu badań, praw autorskich, odpowiedzialności studenta i promotora, formalnego wzoru pracy - w ramach oceny jakości kształcenia Zespół wizytujący sformułował zastrzeżenia w zakresie jakości prac magisterskich, a zatem działania podejmowane w ramach rozwiązań systemowych w zakresie nadzoru nad procesem dyplomowania uznać należy za nieskuteczne
- poszerzenia wymaga kwestionariusz oceny nauczyciela akademickiego przez studentów (ankieta);	- uchybienie usunięte; aktualnie brak zastrzeżeń do kwestionariusza

- wskazane jest poszerzenie bazy danych zawierającej miejsca odbywania praktyk oraz powołanie opiekuna praktyk z ramienia Uczelni;	- wizytowana jednostka posiada nieznaczną liczbę podpisanych porozumień o współpracy z interesariuszami zewnętrznymi w zakresie organizacji praktyk, jednakże zarówno w ocenie eksperckiej, jak i władz jednostki są to podmioty mocno związane z wizytowanym kierunkiem i ważni partnerzy dla Uczelni i Wydziału; zgodnie z zaleceniami powizytacyjnymi powołano Opiekuna praktyk
- brak spełnienia wymagań dotyczących relacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku;	- zgodnie z informacją przekazaną przez MNiSW wymagania formalne w zakresie minimum kadrowego są spełnione
- zaleca się wskazanie przedmiotów, w ramach których realizowane są treści z zakresu ochrony własności intelektualnej;	- nadal nie jest jasne, w ramach których realizowane są treści z zakresu ochrony własności intelektualnej
- zwrócenie uwagi na dominację zajęć realizowanych w formie wykładów;	- wprowadzanie praktycznego profilu kształcenia oraz praktycznych form realizacji efektów kształcenia
- wskazane jest przeprowadzenie ankietyzacji wśród absolwentów kierunku.	- badanie przeprowadzane jest cyklicznie przez Biuro Karier; losy zawodowe absolwentów są monitorowane wielotorowo